

Läänemaa aastaraamat 2013

Läänemaa Aastaraamat 2013

Koostaja ja väljaandja Lääne maavalitsus

Täname kõiki kaasautoreid!

Esikaanel Matsalu rahvuspark Läänemaal. Foto: Maris Saar

Küljendus ja trükk Trükikoda Auratrükk

Hea lugeja!

Hoiad käes Läänemaa aastaraamatut 2013, mille otsustasime tänavu välja anda veidi teisel kujul kui viimastel aastatel. Ikka selleks, et Sul oleks 2013. aasta tähtsündmustest ja inimestest mugavam, lihtsam ning värvilisem ülevaadet saada. Statistilist infot, mis eelmised aastaraamatud väga mahukaks on teinud, saate soovi korral asjaomase eriala asjatundja käest, Statistikaametist või Maksu- ja Tolliametist.

Peatükid on peamiselt oma valdkonnaga tegeleva maavalitsuse töötaja kirjutatud. Oma sisendi on andnud ka Läänemaa Arenduskeskus, maakonna koolid, SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid ning maakonna keskraamatukogu.

Kui rääkida 2013. aastast ka veidi tõsisemas võtmes, pühkis mullu Läänemaa tolmu jalgadelt ligi 600 inimest. Me teame küll põhjusi, ent teadmisest üksi jääb väheks. Tegude viljad on seevastu visad ja pika vinnaga tulema. Head töökohad ja kvaliteetsed kodulähedased teenused on meile kõige tähtsamad ja jäävad selleks ka edaspidi. Käes hoitav aastaraamat on aga pigem heade ja õnnestunud asjade nimekiri Läänemaa kohta kui katsumuste ja murede käsitlemine. Seega laske sel üle pika aja taas paberile talletatud kokkuvõttel endale möödunud 2013. aastat meenutada.

Innar Mäesalu
Lääne maavanem

Perekonnaseisutoimingud Lääne maavalitsuses 2013. aastal

Rahvastikuregistri andmeil elas 1. jaanuaril 2014 Läänemaal 25 953 inimest, neist 49% mehi ja 51% naisi. Võrreldes 1. jaanuari 2013. aasta elanike arvuga, milleks oli 26 576, vähenes Läänemaa elanike arv aastaga 623 inimese võrra.

Linn, vald	Elanike arv 01.01.2013	Elanike arv 01.01.2014	Muutus	Mehi	Naisi
Haapsalu linn	11078	10811	-267	4809	6002
Hanila vald	1580	1525	-55	780	745
Kullamaa vald	1167	1145	-22	605	540
Lihula vald	2510	2431	-79	1223	1208
Lääne-Nigula vald *	4288	4182	-106	2136	2046
Martna vald	881	839	-42	434	405
Noarootsi vald	867	849	-18	461	388
Nõva vald	386	378	-8	204	174
Ridala vald	3412	3376	-36	1720	1656
Vormsi vald	407	417	10	245	172
Kokku valdades	15498	15142	-356	7808	7334
Kokku maakonnas	26576	25953	-623	12617	13336

* pärast 2013. aasta kohalikke valimisi ühinenud Oru, Risti ja Taebla vald

Sünnid ja surmad

Maakonnas registreeriti 2013. aastal 201 sündi, see on 3 last vähem kui sündis 2012. aastal. Poisse sündis 104 ja tüdrukuid 97. Kaksikuid sündis kaks paari – üks paar tüdrukuid ja teine paar poiss ja tüdruk. Enim esitasid vanemad lapse sünni registreerimisel ühise avalduse isaduse omaksvõtuks: 127 korral. 66 vastsündinu vanemad olid registreeritud abielus ning 8 lapsel oli ainult ema.

Kõige enam lapsi sündis perre ema esimese lapsena – 76 last. Teise lapsena sündis 59 last, kolmanda lapsena 47, neljanda lapsena 13, viienda lapsena 2, kuuenda lapsena 2 ja seitsmenda lapsena 2 last.

Populaarsemad poiste eesnimed olid Oskar, Gregor ja Sander ning tüdrukute nimedest Liisa ja Maria.

Maakonnas registreeriti 2013. aastal 338 surmajuhtumit. Maakonnas suri 182 meest ja 156 naist.

Abielud

Abielusid sõlmiti 2013. aastal Lääne Maavalitsuses 80. Läänemaa vaimulikud sõlmsid 12 abielu. Paare, kus nii pruut kui peigmees astusid abiellu esmakordselt, registreeriti 53. Noorim peigmees oli 19 ja pruut 18-aastane. Vanim peigmees oli 71 ja pruut 82-aastane. Üks ühine laps oli 21 paaril, kaks last 9 paaril ja 3 last 2 paaril. Varasuhte valikust oli populaarne valik ühisvara, mille kasuks otsustati 67 korral. Lahusvara kasuks otsustati 19 korral ja vara juurdekasvu tasaarvestus valiti varasuhtena 6 korral.

Abielulahutused

Lääne Maavalitsuses lahutati 32 abielu. 1-2 aastat kestnud abielusid lahutati kaks, 3-5 aastat kestnud abielusid kuus, 6-10 aastat kestnud abielusid seitse, 11-15 aastat kestnud abielusid kuus, 16-20 aastat kestnud abielusid üks, 20-30 aastat kestnud abielusid seitse ja üle 30 aasta kestnud abielusid lahutati kolm.

Nimemuutmised

Nime muudeti 2013. aastal 21 korral. Neist 20 juhul tehti uue nime andmise otsus maavalitsuse perekonnaseisuametniku poolt ja 1 korral regionaalministri poolt. Uus eesnimi anti 1-le ja perekonnanimi 20-le isikule.

Liilia Tormis

Lääne maavalitsuse perekonnaseisutoimingute spetsialist

Arenduskoja 2013. a tegevuste ülevaade

Aprillis 2013 toimus maakonna arenduskoja aruande koosolek Noarootsi vallas Saare mõisas. Vastavalt maakonna arengustrateegia ülevaatamise korrale on arenduskoja üks ülesanne hinnata maakonna arengueesmärkide saavutamist. Maakonnal on aprillis 2014 kehtiva strateegia (<http://laane.maavalitsus.ee/strateegia>) järgi kuus eesmärki:

1. Maakonnas elab vähemalt 28 000 elanikku
2. Maakonna elatustase on kõrgem Eesti keskmisest
3. Maakonnas on võimalik omandada heatasemelist üld-, kutse- ja kõrgharidust
4. Igal läänlasel on töökoha ja eneseteostuse võimalus Läänemaal
5. Maakond on turistide sihtregioonina Eesti esimese viie hulgas
6. Läänemaal on väga hea ja kiire ühendus pealinna regiooniga

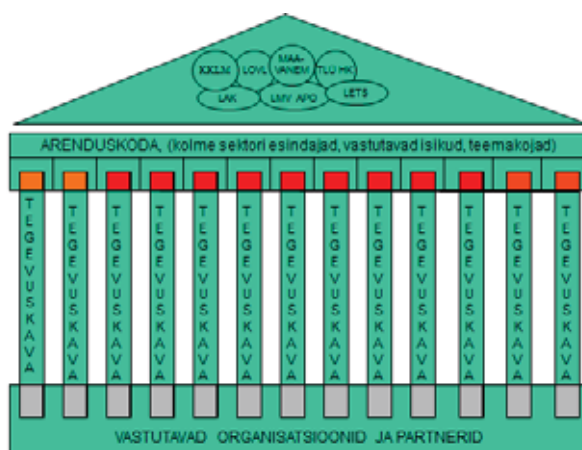
Maakonna arengustrateegias on kokku lepitud metoodika, kuidas me hindame eesmärkide saavutamist. Lääne maavalitsuse kodulehel olevast 2013. aasta Arengustrateegia seireraportist (<http://laane.maavalitsus.ee/strateegia>) saab järeldada, kas eesmärgid on liiga kõrged, või et peame veel kõvasti pingutama, et seatud eesmärkideni jõuda.

Arenduskoja laiendatud koosseisuga koosolek, kuhu olid kutsutud maakonna tasandi koostööpartnerid ja kõikide kohalike omavalitsuste planeerimisega tegelevad ametnikud, toimus 2013. aasta detsembris. Maavalitsuse ja Siseministeriumi esindajad tutvustasid maakonnaplaneeringu koostamise lähteülesandeid ja Statistikaameti esindaja rahvastiku prognoosi aastaks 2040.

Vabariigi Valitsuse korraldusega seati juulis 2013 kõikidele maavalitsustele ülesandeks koostada uus maakonnaplaneering. Arenduskojas otsustati, et seda tehakse samaaegselt maakonna strateegia uuendamiseks. Maakonna arengusuundade ülevaatamiseks ja uuendamiseks annab tõuke ka ettevalmistatav Euroopa Liidu finantsperspektiiv 2014-2020. Lääne maakonna arengueesmärgid ja prioriteedid vaadatakse üle 2014 aastal, võttes arvesse Euroopa Liidu ja Eesti riigi prioriteete.

Läänemaa arenduskoda on maavanema juurde moodustatud nõuandva õigusega organ maakonda puudutavate regionaalpoliitiliste otsuste tegemiseks ning oluliste kohalike majandus- ja sotsiaalpartnerite kaasamiseks. Arenduskoja tegevuse eesmärk on laiapõhjalise osaluse tagamine maakonna arendustegevuse kavandamisel ja korraldamisel.

Arenduskoja koosseisu kuuluvad maakonna katusorganisatsioonide, nagu Läänemaa Omavalitsuste Liit, Kodukant Läänemaa MTÜ, Läänemaa Arenduskeskus SA, Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž, Keskkonnaamet jt esindajad.

Maakonna arendusorganisatsioon.

Allikas: Lääne maakonna arengustrateegia 2011-2025, <http://laane.maavalitsus.ee/strateegia>

Kasutatud lühendid:

KKLM – MTÜ Kodukant Läänemaa

LOVL – MTÜ Läänemaa Omavalitsuste liit

TLÜ HK – Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž

LAK – SA Läänemaa Arenduskeskus

LMV APO – Lääne maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakond

LETS – Läänemaa Elukeskkonna Tuleviku-uuringute SA

Merle Mäesalu

Lääne maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja

Ülevaade Sihtasutuse Läänemaa Arenduskeskus 2013.a. olulisematest tegevustest

Ettevõtlusvaldkond

Nõustati 204 alustavat ja 12 tegutsevat ettevõtjat, mille tulemusena valmis 32 äriplaani, loodi 20 uut ettevõtet, rahastati 7 toetustaotlust.

Lisaks viis LAK noorte ettevõtlikkuse suurendamiseks läbi mitmeid projekte.

Koostöös partneritega korraldati üle-Eestiline mini- ja õpilasfirmade lõppvõistlus 24. aprillil Haapsalu Kultuurikeskuses. 08.-23.juulil toimus ettevõtluse suunaga Läänemaa Õpilasmalev 17 noorele vanuses 14-18 aastat.

Läänemaa õpilasmaleva noored Ranna Rantsot külastamas. *Foto: Ü.Lass*

Läänemaa koolides viidi ellu LEADER- ja MAAKAR programmide rahastatud projekti, mille käigus korraldati õilas- ja minifirmade liikmetele ja juhendajatele täiendkoolitusi. Osaleti 101 õpilasega programmis Entrum. LAK toetas aktiivselt Innovatsioonikeskuse käivitamist Haapsalus, mis alustas kõigepealt õpilasfirmade juhendamise.

LAK osales hindajana ettevõtluskonkursi Ajujaht esimese ideede hindamise staadiumis. Hinnati 30 ideed, et välja sõeluda 100 edasijõudjat. Aasta lõpuks jõuti 10 finalistini, kelle seas oli ka 3 LAKi poolt maksimumhinded saanud ideed. Potentsiaalsetele, alustavatele ja tegutsevatele ettevõtjatele viidi läbi ettevõtluspäevad Haapsalus, Virtsus ja infopäev Piirsalus, kokku 111 osalejale. Keskuse abiga toimus alustava ettevõtja baaskoolitus 2013 aasta sügisel oktoobris ja novembris.

Ärikiirkohting LAKi ja JCI Eesti ühisüritusena korraldatud Läänemaa ettevõtluspäeval Haapsalu kultuurikeskuses, mis ühtlasi oli ka JCI aastakonverents. *Foto: A. Huul*

Investorite ligimeelitamiseks maakonda koostati maakonna ettevõtluskeskkonda tutvustav trükis, loodi Läänemaa investorveeb eesti ja inglise keeles koos vajaliku sisuga. LAK osales Haapsalut ja Läänemaad tutvustaval üritusel St Peterburis ning tutvustas investeerimisvõimalusi, jagas sündmuseks koostatud ja toodetud materjale. LAK korraldas Saksa Liitvabariigist pärit potentsiaalsete investorite delegatsioonile (8in.) 1-päevase vastuvõtu Läänemaal, tutvustati ettevõtluskeskkonda, tööstusalasid, vaatamisväärsusi.

Lisaks vastati 4 investorpäringule ja koostati 2 väärtuspakkumist, tehti kaastööd 1-le EAS poolt koostatavale väärtuspakkumisele.

Läänemaa elukeskkonna ja investeerimisvõimaluste tutvustamine ettevõtjatele. Pildil külalised Saksamaalt ja Eestist - firmade Stadtwerke Hannover, AG Danpower GmbH ja Danpower Eesti esindajad ringkäigul Haapsalu vanalinnas. Lisaks tutvuti Lihula biokütusel töötava katlamajaga ning käidi meresõidul ajaloolisel purjelaeval Hoppet. *Foto: A. Huul*

Mittetulundusühenduste valdkond

Nõustati 126 MTÜ-d, muuhulgas nende 33 projekti, millest 16 said rahastuse. Korraldati Läänemaa Kodanikuühenduste nädal, konverents ja 12 sädeinimese tunnustamine Haapsalu Kultuurikeskuses. Viidi läbi MTÜ-de Mentorklubi koos Hiiumaa arenduskeskusega TUURU - osales 10 mentiidi ja 3 mentorit. Toetati Läänemaa Käsitöö Liidu ja Läänemaa Ettevõtlike Noorte Koostöö Seltsi tegevuse käivitumist koosolekute ettevalmistamise, läbiviimise ning ürituste korraldamisega.

L.E.N.K.S.u (Läänemaa Ettevõtlike Noorte Koostöö Selts) sügisseminar Tuksis. *Foto: A. Huul*

Omavalitsuste valdkond

Toimus 115 KOV nõustamist, sealhulgas 17 projektinõustamist, millest 11 said positiivse rahastusotsuse. LAK nõustas 9 KOV-de ühisprojekti.

Viidi ellu projekt „Suurem haldussuutlikkus Läänemaal“ (LAK koostas taotlusdokumendid, taotlejaks oli LOVL). Projekt andis täiendava tõuke KOV-de ühinemisläbirääkimistele - Läänemaa 12 omavalitsusest oli sellega 2013 aasta jaanuariks aktiivselt seotud 9 KOV-i ja 3 KOV jõudis ühinemiseni, moodustati Läänemaa vald. Veeturismi arendamiseks tehti EstLat programmist rahastatava projekti „RIVERWAYS“ raames koostööd 39 partneri vahel Eestist ja Lätist vastavalt projekti kavale. Läänemaalt osales projektis 6 omavalitsust.

Andres Huul
Läänemaa Arenduskeskuse juhataja

Läänemaa Omavalitsuste Liidu (LOVLi) tegevus 2013. aastal

LOVLi kui organisatsiooni tegevus

LOVL jätkas oma tegevust 11 liikmega. Läänemaalt ei kuulu LOVLi ainult Vormsi, kes siiski osaleb koostöös vastavate lepingute või ühekordsete otsuste kaudu. Aasta lõpus ühinesid kohalike omavalitsuste valimiste käigus Oru, Risti ja Taebla vald Lääne-Nigula vallaks, kes on teinud otsuse jätkata Läänemaa Omavalitsuste Liidu liikmena. Seega on uus liikmete arv 9.

Taebla, Risti ja Oru valla juhid 2013. aasta kevadel ühinemisdokumente maavanemale üle andmas.

2013.aasta algas jätkuvate haldusreformi teemaliste aruteludega Läänemaal.

Pärast edukat kohtuvaidlust korraldatud jäätmeveo ühishange üle loobusid Haapsalu linn ja Ridala ning Kullamaa vald ühishankes osalemast. Seetõttu tuli täielikult ümber teha kogu hankedokument ja kõik sellega seotud lisadokumendid. Järgmine hange läks juba edukalt ja täna veab kuues maaomavalitsuses jäätmeid Eesti Keskkonnateenused AS.

Aasta alguses esitati vabariigi valitsusele pöördumine milles paluti algatada erinevate Vabariigi Valitsuse määruste ühtlustamine, et anda noortele (alaealistele) parem võimalus osaleda lühiajaliselt tööturul ja omandada tööharjumusi. Märtsis tuli vastus Sotsiaalministeeriumilt, kus kinnitati, et ühtlustamise suunal tehakse tööd, kuid tulemuseks on pigem karmimate, kui leebemate tingimuste kehtestamine.

Keskkonnaministeeriumile esitati ettepanek kaitsealuste maade maamaksu vabastuse tõttu saamata jäänud tuluosa kompenseerimiseks omavalitsustele. Vastus oli eitav.

Põllumajandusministeeriumile, Riigikogu maaelukomisjonile ja keskkonnakomisjonile tehti ettepanek algatada maa korraline hindamine, kuna maade turuväärtus on viimase kümne aasta jooksul oluliselt tõusnud. Sellele saime väga umbmäärase ja mitte midagi ütleva vastuse.

Veebruaris edastati ettepanek omavalitsuste tulumaksuosa taastamiseks Rahandusministeeriumile ja Riigikogu Rahanduskomisjonile. Vastus oli eitav.

Kevadsuvel tegeleti aktiivselt KOVTP puudutavate küsimustega. See on sarnase ülesehitusega kodulehekülj, mille rakendamine väga halvasti edenes. Täna on Siseministeeriumi ja omavalitsuste surve vahetatud teenuse pakkuja ja toimub kodulehe aktiivne arendus.

Sügisperioodil seoses kohalike omavalitsuste valimistega LOVLi, kui organisatsiooni tegevus rauges. Sotsiaalministeeriumile edastati seisukoht Läänemaa perearstikeskuste võimaliku paiknemise osas, valmistati ette 2014.a jaanuari uue koosseisu esimese üldkoosoleku päevakorda sh arutati eelarve ja liikmemaksu kujunemisega seotud küsimusi. Eestseisustel arutati teisi väiksema tähtsusega küsimusi

Regionaalministri algatusena viidi ka Läänemaal läbi „tõmbekeskuste projekt“, mille käigus kaardistati vastavalt antud metoodikale Läänemaa võimalikud tõmbekeskused ja tehti ühistranspordi kaardistamine.

KOV kriisikomisjonide koolitused koostöös Päästeameti Läänemaa osakonnaga.

LOVLi ettepanekul ning LAKi ja teiste partnerite koostöös viidi läbi Läänemaa õpilasmalev.

Läbi Liidu eelarve toetati järgmisi tegevusi:

- Haridusvaldkonna üritused
- Koolispordiliidu tegevused
- Noorsootöö tegevused
- Valdade tali- ja suvemängud (SK Läänela)
- Toetus Läänemaa Haiglale
- Vabariigi aastapäeva tähistamine
- Võidupüha tähistamine
- Usaldustelefoni toetamine
- Koostöö LAK-ga
- Palivere TTSK toetamine
- Matsalu filmifestivali toetamine
- Projekti „Ettevõtlikkusõppe edendamine Läänemaa koolides 2012-14“ toetamine
- Projekti „Läänemaa tulevikujuhid“ toetamine

Veel osaleti Vabariigi Presidendi KOV-de ümarlinal. Jätkati projektiga „Suurem haldussuutlikkus Läänemaal“, mille raames peeti 4 vaheseminari ja novembri lõpus projekti lõpuseminar. Projekti lõpparuanne on koostamisel ja viimane väljamakse peaks laekuma 2014.aasta alguses.

Oma erinevate valitud esindajate kaudu osales LOVL paljude partnerorganisatsioonide koosolekutel ja üritustel.

Ülle Erman

Endine Läänemaa Omavalitsuste Liidu esimees

Ülevaade Läänemaa ettevõtlusest 2013. aastal

01.01.2014 oli Läänemaal äriühinguid kokku 2890, neist 946 FIE-t.

Läänemaa ettevõtetest ca 95% olid alla 10 töötajaga, vaid ühes Läänemaa ettevõttes töötas rohkem kui 250 inimest ning 17-s oli 50-249 töökohta ja 84-s 10-49 töötajat.

Pilt omanike osas pole eelmiste aastatega võrreldes muutunud. Läänemaa äriühingud kuuluvad Eesti eraomanikele (97%), ca 2,5% ettevõtete omanikud on välismaalased ning 10 ettevõtet kuulub kohalikele omavalitsustele.

Ettevõtete arvu järgi tegutsesid Läänemaa ettevõtted enim põllumajandus-, metsandus- ja kalapüügi valdkonnas, millele järgnesid hulgi- ja jaekaubandus ning kutse-, teadus- ja tehnikaalase tegevuse valdkonnad.

37,6% ettevõtete koguarvust on registreeritud Haapsalu linnas, 14,76% Ridala vallas, 13,95% vastloodud Lääne-Nigula vallas ning 9,45% Lihula vallas. Haapsalu linnas registreeritud ettevõtted tegelesid enim hulgi- ja jaekaubanduse valdkonnas; Ridala, Lääne-Nigula ja Lihula valla ettevõtted tegutsesid enim põllumajanduse valdkonnas.

Läänemaale olulisemateks rahvusvahelistele turgudele tootvateks suuremateks tööhõivete tagavateks ettevõtlusvaldkondadeks olid rõivatootmine, puidutöötlemine ja ehitus ning maismaaveondus. Suuremad eksportöörid on ka kalapüük ja plastitööstus.

Keskmine brutokuupalk Läänemaal jääb enamasti alla Eesti keskmisele (Eesti keskmine kuupalk aastal 2013 oli ligi 948 eurot, Läänemaal 811,25 eurot), samas oli brutokuupalga juurdekasvutempo võrreldes eelmise aasta sama ajaga (758 eurot), siiski märgatav. Kõrgeimad palgad nagu kogu Eestiski on info-, side- ning finants- ja kindlustustegevuse valdkonnas. Madalaimat palka saadakse muude teenindavate tegevuste valdkonnas ning majutuse ja toitlustuse valdkondades.

Seoses keskmise palga kasvuga kasvas ka keskmine tööjõukulu töötaja kohta ettevõtte jaoks.

Läänemaa arengu jaoks on oluline arendada järjest kõrgema lisandväärtusega kaupsid ja teenuseid, mis omakorda nõuab töötajatelt kõrgemat kvalifikatsiooni, kuid võimaldab ka maksta Läänemaa tööjõule tõmbekeskusena mõjuva Harjumaaga võrreldavaid palkasid. Läänemaa eeliseks Harjumaa ees on turvalisem ja õdusam elukeskkond, kuid kohalikule kogukonnale on väljakutseks säilitada avaliku sektori poolt pakutavate teenuste taset järjest kahanevate demograafiliste trendide tõmbetuules.

Andres Huul

Läänemaa Arenduskeskuse juhataja

Programmid

Maakondlike arendusrahade kasutamine 2013. aastal

Maakondliku arendustegevuse programm (Maakar) on ellu kutsutud maavanemale Eesti Vabariigi Valitsuse seadusega pandud kohustuse – hoolitseda maakonna tervikliku ja tasakaalustatud arengu eest – täitmiseks. Lääne Maavalitsusele eraldati 2013. a riigieelarvest maakondlikuks arendustegevuseks 20 995 eurot ja regionaalse turismiühenduse tegevustoetuseks 3195 eurot s. o kokku 24 190 eurot.

Maakondliku arendustegevuse programmi vahenditega on 2013. a toetatud järgmisi tegevusi:

- maakonna tutvustamise, turundamise ja mainekujundusega seonduvad tegevused ning üritused, sealhulgas ettevõtluskeskkonna parendamine ja turismi sihtpiirkonna tutvustamine – 46,64 % vahenditest summas 9791,41 eurot.
- konverentside ja seminaride korraldamine avaliku ja erasektori partnerluse edendamiseks, suuremate arendusprojektide käivitamiseks või arendussuundade määratlemiseks huvigruppide kaasamise teel – 30,75 % vahenditest summas 6457 eurot.
- suurema osa maakonna omavalitsuste, huvigruppide või institutsioonide kaasamist eeldavate uuringute, analüüside, strateegiate, arengukavade ja tegevuskavade koostamine ja aktualiseerimine – 13,86 % vahenditest summas 2910,60 eurot.
- maakondlike konkursside ja tunnustusürituste korraldamine – 8,33% vahenditest summas 1750 eurot.

Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm

Programmi rahastatakse Eesti riigi eelarvesse laekuvast hasartmängumaksust.

Programmi eesmärgiks on kvaliteetsema kohaliku elukeskkonna loomiseks ja arendamiseks toetada regionaalseid investeeringuid laste, noorte, perede, vanurite ja puuetega inimeste jaoks, parandamiseks nende hoolekande-, õppimis-, sportimis- ja vaba aja veetmise tingimusi.

Toetust antakse esitatud taotluse alusel ehitus-, rekonstrueerimis- ja remonttöödeks hoonetes või rajatistes. Toetust taotletakse, antakse ja kasutatakse projektipõhiselt. Programm käivitati 1998. aasta mais.

- Toetuse piirsumma ühe taotleja kohta on **31 956 eurot**.

Nr	Taotleja	Projekt	Taotlus	Rahastus
1.	Eesti Kristliku Nelipühi Kiriku Lihula Kogudus	Ohutusnõuete täitmine Lõuna-Läänemaa Perekeskuses	18671,38	18671,38
2.	Haapsalu Linnavalitsus	Haapsalu Sotsiaalmaja turvakodu ja saali remont	31956,00	31956,00
3.	Lastekaitse Liit	„Pivarootsi õppe- ja puhkekeskuse pesemismaja renoveerimistöde I etapp”	28846,70	28846,70

4.	Lihula vallavalitsus	Tallinna mnt 13 elukeskkonna parandamine	31956,00	31956,00
5.	Noarootsi Vallavalitsus	Pürksi kultuurimaja katuse renoveerimine	24968,35	24968,35
6.	Ridala Vallavalitsus	Ridala Põhikooli lasteaia mänguväljaku rekonstrueerimine II etapp	31956,00	31956,00
			KOKKU	168354,43 €

Hajaasustuse programm

Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele lastega peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega maapiirkondades.

Eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmist majapidamiste veesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi.

Taotleja rahastamise põhimõtte järgi ühe kolmandiku projekti maksumusest rahastab riik, teise kolmandiku kohalik omavalitsus ja kolmanda taotleja ise.

Kohalik omavalitsus	2013 toetatud projektide arv	2013 toetatud projektide kogumaksumus eurot	s.h toetus (KOV + riik) eurot
Hanila vald	3	10810,83	7207,58
Kullamaa vald	2	9859,22	6573,14
Martna vald	4	9751,73	6500,01
Ridala vald	6	23793,02	15862,81
Taebla vald (Lääne-Nigula)	3	9800,22	6533,81
Vormsi vald	2	11456,15	7637,43
KOKKU	20	75471,17	50314,78

Ülle Jaansalu

Lääne maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna vanemspetsialist

Lääne maavalitsus euroteavituse korraldajana Läänemaal

Euroopa Liit kodanikule lähemale

Esmakordselt hakati Lääne maakonnas 2013. aastal süsteemselt tegelema Euroopa Liidu alase teavitamisega. Lääne maavalitsuse II korrusel avati 8. mail infopunkt, kus saab tutvuda Euroopa Liiduga seotud uudiskirjadega, erinevaid valdkondi tutvustavate trükistega ja täiendavalt uurida Euroopa Liidu kohta internetist.

Europe Direct teabekeskus – Läänemaa avamine Lääne maavalitsuses. *Foto: Arvo Tarmula*

Teabekeskuse tööd teevad Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna kultuurinõunik Kristi Erkmann ning arengu- ja planeeringuosakonna juhataja Merle Mäesalu, kes koostöös partneritega korraldavad ja aitavad läbi viia Euroopa Liiduga seonduvaid tegevusi ning üritusi.

2013. aastal korraldati erinevaid üritusi ja tegevusi noortele (seminarid, koolide külastused, valedel valikute vältimise projekt jms). Asjalikud seminarid on olnud nii raamatukogu-, sotsiaal- ja arendustöötajatel, spordiaktivistidel, terviseveduritel ja teistel.

Trükist ilmus „Läänemaa majanduse ülevaade 2012 ja Euroopa Liidu toetused 2008-2012”, milles on ära toodud nii statistilised andmed kui pangandusspetsialistide hinnangud maakonna ettevõtlusele sektorite lõikes. Sellist trükist ei ole Läänemaal enne koostatud. Trükis sisaldab tööhõive olukorda ja Euroopa Liidu toetusi saanud ettevõtjate hinnanguid toetuste mõjule.

Ilmus ajalehe Lääne Elu vaheleht (26.11.2013, tiraaž 3516 eksemplari), kuhu kirjutasid artikleid Euroopa Komisjon, Euroopa Parlament, Läänemaa Arenduskeskus, Kodukant Läänemaa, Läänemaa Rannakalanduse Selts, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Tarbijakaitseamet, Haigekassa, EURES. Lehes oli veel teemadena toiduabi, hea teada Euroopa kohta ning auhindadega viktoriin.

Teabekeskuse materjalidega oldi väljas pensionäride suvepäevaldel, laatadel ja erinevatel üritustel (Kaitse End ja Aita Teist, ohutuspäev, keelepäev jne). Populaarseks sai auhinnamäng Euroopa bingo.

Europe Direct teabekeskus – Läänemaa Ohutuspäeval. *Foto: Kristi Erkmann*

Europe Direct Läänemaa infopunkti tegevused aitavad täita Vabariigi Valitsuse seadusega maavanemale pandud kohustust korraldada maakonnas Euroopa Liiduga seonduvat teavitustegevust. „Europe Direct teabekeskus – Läänemaa“ on viieaastane projekt (2013-2017), mille tegevusi toetab Euroopa Liit, kaasrahastajateks on Siseministerium, Riigikantselei ja koostööpartnerid maakonnas.

Kõik huvilised (ka õpilasgrupid) on oodatud infopunkti uudistama ja sealolevate materjalidega tutvuma. Punkt asub maavalitsuses (Haapsalu, Lahe 8) ja on lahti maavalitsuse lahtioleku aegadel. Samuti ootavad teabekeskuse töötajad ideid ja ettepanekuid ühistevusteks ja –projektideks.

Rohkem infot teabekeskuse tegemiste kohta: <http://laane.maavalitsus.ee/euroopa-liit-europe-direct->

Europe Direct – Läänemaa

Merle Mäesalu

Lääne maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja

Kristi Erkmann

Lääne maavalitsuse kultuurinõunik

Sotsiaalhoolekanne

Lääne maakonnas korraldab sotsiaalhoolekannet oma pädevuse piires maavanem ja kohalikud omavalitsusüksused.

Maavanema ülesanneteks on sotsiaaltöötajate koolituste korraldamine; proteeside, ortopeediliste ja muude abivahenditega varustamise korraldamine; asenduskoduteenuse ja riigi rahastatava lapsehoiuteenuse rahastamise korraldamine; eeskosteasutuste töö korraldamine; lapsendamise korraldamine; statistiliste aruannete kogumine, koondaruannete koostamine ning järelevalve teostamine maakonnas osutatavate sotsiaalteenuste kvaliteedi ning riigi poolt sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise üle.

Järelevalve läbiviimine

2013. aastal viis maavanem läbi järelevalve sotsiaalteenuste kvaliteedi ning riigi poolt sihtotstarbeliste rahaliste vahendite kasutamise üle Risti, Vormsi, Kullamaa ja Noarootsi vallavalitsuses.

Tehnilised abivahendid

Tehnilised abivahendid (proteesid, ostoosid, jm) on tooted, mille abil on võimalik ennetada tekkinud või kaasasündinud kahjustusi või puude süvenemist. Tehniliste abivahendite kasutamise vajaduse määrab perearst või eriarst.

Sotsiaalminister eraldas 2013. aastal Lääne maavalitsusele rahalisi vahendeid tehniliste abivahendite soodustingimustel müügiks ja laenutamiseks kokku summas ca 196 000 eurot.

Tehniliste abivahendite pakkujate valiku ning raha eraldamise osas teeb maavanemale ettepanekuid tehniliste abivahendite ekspertkomisjon, kuhu kuuluvad Kersti Lõhmus – Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja, Ülle Kruus- Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsioonikeskuse taastusarst, Krete Ledis- Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni Keskuse füsioterapeut, Jaak Pihlakas – Läänemaa Puuetega Inimeste Koja juhatuse esimees, Krista Levina – Haapsalu Linnavalitsuse sotsiaaltöö spetsialist.

Lääne maavanem sõlmis 2013. a. koostöölepingud proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite soodustingimustel eraldamiseks 21 ettevõttega .

Supervisioonid ja kovisioonid

Oma ülesandeid sotsiaalhoolekande valdkonnas teostab Lääne maavanem haridus- ja sotsiaalosakonna kaudu. Omavalitsustes korraldavad sotsiaalhoolekandealast tööd sotsiaaltöötajad. 2013. aastal oli Läänemaal 12 omavalitsust, kus töötas kokku 19 sotsiaaltöötajat. Vajadus on lastekaitsespetsialistide järele. Kuna sotsiaaltöoga tegelevatel inimestel on oma ametikohal suur risk pikaajalist stressi kogeda ning läbi põleda, on toetussüsteem ülioluline. Läänemaa sotsiaaltöötajatele viiakse lisaks infopäevadele regulaarselt läbi supervisioone ning kovisioone (kolleegidevaheline rühmanõustamine).

Aasta Sotsiaaltöö Tegija

Lääne Maavalitsusel koostöös MTÜ- ga Läänemaa Omavalitsuste Liit on alates 2006. aastast traditsiooniks kujunenud tunnustamise kaudu esile tõsta sotsiaalvaldkonnaga tegelevaid spetsialiste, vabatahtlikke ja organisatsioone, kes läbi isikliku eeskuju ja panuse sotsiaaltöö edendamisel on kaasa aidanud sotsiaalprobleemide leevendamisele.

Aasta Sotsiaaltöö Tegijaks 2013 valiti Taebla valla sotsiaaltöö spetsialist MARIEL KÕRGEMÄGI.

Aasta Sotsiaaltöö Tegija 2013 Mariel Kõrgemägi. *Foto: A. Tarmula*

Tervishoid

Esmatasandi tervishoiuteenustena käsitletakse üldarstiabi teenuseid, mida seaduse alusel osutavad perearsti pädevusega eriarstid koos pereõdedega. Perearstiabi korraldas (konkursi korraldamine, nimistute kinnitamine, teeninduspiirkonna määramine) kuni 01.01.2013.a Lääne maakonnas maavanem (maakonnaarst).

Alates 2013.aastast viidi tervishoiu esmatasandi korraldusfunktsioon Terviseameti pädevusse. Tervishoiuteenuse osutaja tegevusega seotud statistiliste andmetekogumist ja avaldamist korraldab Tervise Arengu Instituut.

Lääne maakonnas oli 2013. aastal 13 perearstinimistut.

Koostöö Läänemaa Pensionäride Ühendusega

Lääne Maavalitsus on olnud partneriks ja toeks Läänemaa pensionäride Ühendusele. 13. juulil 2013 toimusid pensionäride suvepäevad Rõude külaplatsil (osavõtjaid üle 500) ning jõulukontsert Haapsalu Kultuurikeskuses koos Rahvusooperi tähtedega.

Pensionäride suvepäevad Rõudes. Foto: Maris Saar

Ennetustöö noorte riskikäitumise vältimiseks

Lääne Maavalitsus korraldas maakonna gümnaasiumidele valedel valikutel vältimise projekti, et ennetada noorte riskikäitumist, kasvatada hoolivust, tolerantsust ning tutvustada Läänemaal asuvaid tervishoiu-, sotsiaal- ja hoolekandetasutusi. Üle 300 gümnaasiumiealise noore sai võimaluse külastada Haapsalu Neuroloogilist Rehabilitatsioonikeskust, Lääne Prefektuuri Haapsalu Politseijaoskonda, Haapsalu Töötajate Ühingu Varjupaika ja Haapsalu Hoolekandekeskust (lastekodu)

Projekti on läbi viinud Lääne Maavalitsus alates 2008. aastast, sel aastal on projekti kaasrahastajaks Euroopa Liit (Europe Direct teabekeskus – Läänemaa).

Koolitoidu uuring

Lääne Maavalitsus koostöös Haapsalu Kutsehariduskeskuse ja Haapsalu Kolledžiga viis 2013. aastal läbi uuringu Läänemaa koolitoidu hindamiseks. Uuring oli ajendatud laste ja noorte kasvava ülekaalulisuse probleemist ning eesmärgiks oli koolitoidu kvaliteedi parandamine. Uuring koosnes küsitlusest ning koolitoidu hindamisest. Uuringu tulemusena valmis raport, mis on kättesaadav Lääne Maavalitsuse kodulehel: <http://laane.maavalitsus.ee/documents/182526/861972/Koolitoidu+L%C3%A4%C3%A4nemaal+2013.pdf/a8d5b82a-0562-4636-9add-3bb02a5b18c0>

Koolisööklate tunnustamine Toidukonverentsil 04. 10 2013. *Foto: M. Saar*

Kersti Lõhmus

Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja

Erinoorsootöö

Lääne maakonna alaealiste komisjon töötas 2013.a järgmises koosseisus: komisjoni esimees Malle Õiglas, aseesimees Ülle-Krista Annuk, sekretär Kaasi Almers, liikmed Kaja Rootare, Toivo Hein, Marika Haller ja Kadi Jalgma.

2013.aastal toimus 17 istungit, kus oli arutusel 53 õigusrikkumist, neist 12 juhul tüdrukute ja 41 juhul poiste poolt toimepandud õigusrikkumised.

Alaealiste komisjoni poole pöördui alaealiste suhtes, kes on:

- 1) nooremana kui 14-aastasena toime pannud karistusseadustikus ettenähtud kuriteokoosseisule vastava õigusvastase teo - **5** juhul
- 2) nooremana kui 14-aastasena toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteokoosseisule vastava õigusvastase teo - **22** juhul
- 3) 14 kuni 18-aastasena toime pannud karistusseadustikus ettenähtud kuriteo, kuid prokurör või kohus on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust või KarS § 87 ettenähtud mõjutusvahendit kohaldamata ja kriminaalmenetlus on tema suhtes lõpetatud - **13** juhul
- 4) 14 kuni 18-aastasena toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteo, kuid kohtuväline menetleja on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust kohaldamata või kohus on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust või KarS § 87 ettenähtud mõjutusvahendit kohaldamata ja väärteomenetlus on tema suhtes lõpetatud - **10** juhul
- 5) koolikohustuslikud, kuid on ühe õppeveerandi jooksul mõjuva põhjusega puudunud enam kui 20% õppetundidest - **11** juhul

Kaasi Almers

Lääne maavalitsuse Lastekaitse peaspetsialist - alaealiste komisjoni sekretär

Sport

Läänemaa keskseks spordiorganisatsiooniks on Lääne Maakonna Spordiliit Läänela, mis koordineerib ja korraldab maakonna täiskasvanute sporti. Spordiürituste kalenderplaanis on kajastatud kõik oluline maakonna sporditegevuses. Maakondlikke koolispordi üritusi korraldab Läänemaa Koolispordi Liit. Katmata on osade spordialade noortespordi võistlused.

Läänemaal korraldati 2013. aastal meistrivõistlused järgmistel aladel: kabe (64 ruutu), korvpall, suusatamine, ujumine, saaljalgpall, vehklemine, jalgpall, lauatennis, võrkpall, saalihoki, sulgpall, kergejõustik, golf, avamerepurjetamine, rannavõrkpall, orienteerumine, tennis, rattakross, jahipraktiline laskmine, petank, autode vigursõit, bowling, maadlus. Kõikidel aladel anti välja medalid ja karikad vastavalt kokkulepetele. Toetust meistrivõistluste läbiviimiseks anti kokku summas 5220 eurot. Lisaks olid Läänela poolt tasutud auhinnad.

Spordiliit toetas osalemist Eestimaa Spordiliit Jõud poolt korraldatud meistrivõistlustel osavõtu tasumisel ja sõidukulude osalisel kompenseerimisel. Jõud meistrivõistlustel on osaletud järgmistel aladel: laskmine, orienteerumine, petank, maadlus, lauatennis. Osaletud on Eesti Spordiveteranide Liidu meistrivõistlustel kergejõustikus, suusatamises, orienteerumises, petankis.

2013. aastal tehti tihedat koostööd kehalise kasvatuses aineseksiooniga. Aineseksioonile saadi toetust omavalitsuste liidust 1500 eurot.

Rulluisu koolitusel oskusi omandamas. Foto: Ülle Lass

2013. aastal viidi läbi koolitused: MOBO (mobiiliorienteerumine) koolitus, võimlemise koolitus koostöös Spordiseltsiga Kalev ja 2 korda toimus rulluisukoolitus Kert Keskaikiga. Koos kehalise kasvatuses aineseksiooniga tutvuti Viljandi maakonna spordielu korraldusega.

Võimlemise koolitus. *Foto: Ülle Lass*

Veebruarist oktoobrini toimus Läänemaa 9. firmade karikasari. Osales 18 ettevõtet/firmat/asutust. Võisteldi 15 spordialal. Olemuselt liikumisharrastuslik sari on populaarne Haapsalu piirkonnas.

Firmaliiga tulejoonel. *Foto: Ülle Lass*

Läänemaa XIX Talimängud toimusid 27. jaanuaril Kullamaal. Kümnest alast neli võitis Taebla: teatesuusatamise, suusatamise, mälumängu ja teatevõistluse. Taebla sai ka üldvõidu.

Suusastardi ootel Läänemaa 19. Talimängudel. Foto: Ülle Lass

1.-3. märtsini toimusid 12. Eestimaa Talimängud Võrus. Läänemaalt osales 50 sportlast. Eestimaa 12. Talimängudel toodi medaleid lauatennises, maadluses ja ujumises. Maakonda esindasid korvpallurid, lauatennisistid, ujujad, kreeka-rooma maadlejad, suusatajad, suusaorienteerujad ja motokrossisõitja.

12. Eestimaa Talimängudel Võrus olid võistlemas ka LOVLi juhatuse esimees Ülle Erman ja maavanem Innar Mäesalu. Foto: Ülle Lass

Liikumisharrastuse konverents LÄÄNEMAA ELUMEETER toimus 16. mail Haapsalu Kultuurikeskuses. Üritust korraldas Lääne Maavalitsus koostöös projekti partneri Lääne Maakonna Spordiliiduga Läänela. Üritust rahastasid Europe Direct teabekeskus - Läänemaa, spordiliit Läänela ja ja Riigikantselei.

Laupäeval, 8. juunil koguneti kergejõustikuvõistlusele üksteisega mõõtu võtma. Toimus Läänemaa kergejõustikupäev. Peeti Läänemaa meistrivõistlusi kergejõustikus ja Läänemaa XX Suvemängude kergejõustikupäev. Läänemaa kergejõustikupäeval jagati 142 medalit.

Läänela oli abiks Jõudile ja Haapsalu linnale 38. Eesti linnade mängude korraldamises. Haapsalu võitis „suurte linnade“ arvestuses 38. Eesti linnade suvemängud.

Läänemaa XIX Suvemängud võitis taas Ridala. Teiseks tuli taas tore üllatusena Nõva, jättes kolmandale kohale ka sel aastal Taebla. Kokku osales mängudel 10 omavalitsust. Võisteldi 12 alal.

Keity Vaistla (Taebla) sai naiste võistluses teise koha, tegi kaasa jalgpallis ning kergejõustikuvõistlustel juunis pani kaela päris mitu medalit. *Foto: Ülle Lass.*

Igapäevaselt toimub infovahetus ja koostöö kõigi Läänemaa spordiklubide vahel ning töötab spordiinfoportaal www.laaneport.ee. Uudiseid ja reklaame kajastatakse ka Facebookis <https://www.facebook.com/laanesport>.

Spordiüritused kultuurikava.ee kalendris, samuti liigume.ee kalendris.

Läänemaa parimad sportlased 2013

10. jaanuaril 2014 tunnustati Lihula kultuurikeskuses maakonna mulluseid tublimaid sportlasi ja sporditegelasi.

Klubide arvamused parimate sportlaste valimisel oli seekord väga tagasihoidlikud ja nii tuli juhatusel teha endal suurem töö parimate valikul. Parimad kõikides kategooriates selgitati klubide arvamuste ja juhatuse otsuse põhjal. Kandidaadid seatakse üles spordiklubide endi poolt.

Parim meessportlane – Rimo Hunt

Parima naissportlane – Kaia Kanepi.

Parim võistkond – vehklemisnaiskond (koosseisus Nelli Paju, Katrina Lehis ja Kristina Kuusk).

Parim naisveteran – kergejõustiklane Milvi Vendla.

Parim meesveteran – maadleja Aap Uspenski

Parimad noorsportlased – Katrina Lehis ja Ottomar Ladva.

Aasta spordisündmus – Albert Kanepi VII memoriaal lauatennis, kus osales 292 erinevat lauatennisisti Eestist, Soomest, Leedust, Lätist ja Venemaalt.

Aasta suursponsor spordis – Lihula Maaparandus, kes aitas Lihula lähedale välja ehitada motokrossiraja.

Sportlikuim pere – perekond Raadla

Parim meesveteran Aap Uspenski saavutas Bosnia Hertsegoviinas veteranide MM-il Kreeka-Rooma maadluses saavutas 1. koha (M46 - kehakaal kuni 97 kg). *Foto: Ülle Lass*

Läänemaa kõige sportlikuma pere tiitli võttis vastu Lääne-Nigula vallas elav perekond Raadla.
Foto: Ülle Lass

Läänemaa 2013. aasta sportlikuima pere tiitlile kandideeris neli perekonda - perekond Loorens Lääne-Nigula vallast, perekond Tamm Martna vallast, perekond Jõevee Kullamaa vallast ja perekond Raadla Lääne-Nigulast.

Raadlate peresse kuuluvad pereema Kadri (33), pereisa Virgo (40), tütar Kädi (12), pojad Karl (10) ja Rünno(6). Läänemaa spordis on aastaid tuntud nimi Viik. Kadri Raadla on sellest perest pärit. Just tema on sportima pannud nii oma abikaasa kui ka lapsed.

Kultuurkapitali 320-eurose Aasta sporditegija toetuse saavad 7 “vedurit”: Mihhail Jutkin, Mai Jõevee, Renno Silde, Aavo Tomingas, Silver Schönberg, Kaja Ladva, Helen Nelis-Naukas.

Eestimaa Spordiliit Jõud kohaliku elu edendaja tiitli pälvis Rudolf Lumiste.

Ülle Lass

Lääne maakonna spordiliit Läänela peasekretär

Noorsootöö

Riiklikku ja regionaalset noorsoopoliitikat koordineerib Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakond. Lääne maavalitsus koordineerib noorsootööd ja noortekeskuste tegevust maakonnas ning viib läbi projektikonkursse, mille kaudu saavad noortekeskused paremini ja tõhusamalt korraldada oma tegevust. Samuti toetab maavalitsus Läänemaa noortekogu tegevust ning noorteinfo töö korraldamist. Maavalitsuse noorsootöö nõunik konsulteerib noorsootööküsimustes omavalitsusi, noorteühendusi, noortega tegelevaid mittetulundus-ühinguid (MTÜ), noortekeskusi ja küsimustega pöörduvaid noori.

Vaatamata noorte arvu vähenemisele on maakonnas mitmeid tegutsevaid noorteühendusi ja liikumisi. Läänemaal tegutseb 10 noortekeskust (<http://noor.laanemaa.ee/noortekeskused>). Noorte teavitamise ja nõustamisega tegeleb Läänemaa Laste ja Noorte Nõustamiskeskus.

Noorte omavahelist koostöövõrgustikku ja noorte algatust koordineerib Läänemaa Noortekogu.

Valdkonna suurimad probleemid on noorsootöö tegijate vähesus ja ülekoormatus teiste tööülesannetega, info levik tegijatest väljapoole ja noorte omaalgatuse vähesus. Lähiaastatel jätkub suundumus, kus noorte ootused uutele teenustele suurenevad. Eeldatakse kvalifitseeritud noorsootöötajaid, kvaliteetseid koolitusi, noortele suunatud infot. On täheldatav noorte vähenemine omaalgatus ja aktiivsus. Tulenevalt probleemidest on võetud suund toetada enam ennetustegevusi noorte hulgas, rakendada erinevaid koostööprojekte ning korraldada koolitusi, et tõsta noorte teadlikkust ja õhutada aktiivsust.

Läänemaa noorsootöö tegemistest saab lugeda Läänemaa Noorteportaalist <http://noor.laanemaa.ee/>.

Aastaraamatus on kajastatud silmapaistvamad maakondliku tasandi ettevõtmised.

Läänemaal hindas noorsootöö kvaliteeti 3 omavalitsust. Kvaliteedihindamise analüüs on vallale töövahendiks noorsootöö korraldamisel. *Foto: Ülle Lass*

8. mail kogunesid Läänemaa noored ja noorsootöötajad Promenaadi hotelli seminarile “Noorte töö- ja haridusvõimalused Euroopa Liidus”. *Foto: Ülle Lass*

Läänemaa Õpilasmalev 2013 Kasaril

Läänemaa Õpilasmalev toimus ajavahemikul 8.-23. juuli. Läänemaa noored (eelistatud maapiirkonnast) vanuses 14-18 osalesid õpilasmalevas, kus omandasid esmase töö- ning ettevõtlusalased teadmised. Noortel oli võimalik tutvuda Lääne maakonna ning maakondlikult oluliste sündmustega ja laiendada silmaringi koos uue sõpruskonnaga.

Läänemaa õpilasmaleva noored Vormsil Läänemaa noortepäevadel. *Foto: Ülle Lass*

Tea! Oska! Rakenda! Enneta! (T!O!R!E!)

Projekti üldeesmärgiks oli tõsta maakonna noorte veeohutusalast teadlikkust. Anda noortele õnnetuste vältimiseks ja õnnetuste korral käitumiseks vajalikke oskusi ja kindlustunnet. Tõsta noorte veeohutus-alaseid teadmisi ja teavitada veekogude ohtudest.

“Päästjad” on ülesande täitmiseks valmis. 22. – 23. juulil toimusid Läänemaa Noortepäevad Vormsil. Ürituse raames toimus ka ohutuslaager, kus õpiti kuidas merel ennast ja teisi aidata ja erinevaid vahendeid kasutada. *Foto: Ülle Lass*

Läänemaa osaluskohvik

7. novembril toimunud Läänemaa osaluskohvikus rääkis etteantud teemadel kaasa ligi 120 noort ja noortemeelset. Haapsalu Kultuurikeskus oli siginat-saginat täis. Päeva lõpus saabunud protokollide põhjal võiks kirjutada terve raamatu. Arutleti kaheksas teemalauas:

- 1.) Innovaatilise mõtlemise teemal.
- 2.) Noorteinfo roll tööturu- ja karjääriinfo vahendamisel
- 3.) Noorte omaalgatuse suurendamine kohalikus kogukonnas.
- 4.) Karjäärinõustamine koolis – Mis etapis me hetkel oma elus oleme, kuhu tahame jõuda, mida saavutada jne.
- 5.) Koolivägivalla vastu võitlemine
- 6.) Noorte rõõmud ja mured koolis
- 7.) Noorte töötuse vähendamine kohalikus omavalitsuses.
- 8.) Ennetustöö narkootiliste, psühhotropsete ainete ning alkoholi ja tubakatoodete tarbimise vähendamiseks.

Kõik osalejad said kõikides laudades oma sõna sekka öelda.

Novembris toimunud Läänemaa osaluskoorvikus oli põhiteemadeks noorte töötus ja innovaatus. Etteantud teemadel rääkis kaasa ligi 120 noort ja noortemeelset. Pildil on teemalaud “Noorte töötuse vähendamine kohalikus omavalitsuses”, laujuhüid: Kristel Jammer ja Berit Vogt. *Foto: Ü. Lass*

Läänemaa tublimaid noorsootöös

Aasta noor 2013 jäi sel aastal välja kuulutamata, sest puudus vastav arv kandidaate. Mõlemad esitatud tublid noored, Silver Hinno ja Heli Esko on väga tegusad Kaitseliidus. Heli on ka Läänemaa Noortekogu presidendina ennast väga ettevõtliku ja asjalikuna tõestanud.

Aasta koostööle esitati 3 kandidaati:

- 1.) Eesti Töötukassa Läänemaa osakonna ja Lääne maavalitsuse koostööüritus – Läänemaa osaluskoorvik 2013
- 2.) Läänemaa Arenduskeskuse (LAK) projektid: Läänemaa Õpilasmalev 2013 (partneriteks Lääne Maavalitsus ja MTÜ Noorte vaba aeg), MTÜ LENKS loomine (Läänemaa Ettevõtlike Noorte Koostöö Selts). Samuti oli LAK igati abiks ja toeks ka Haapsalu Innovatsioonikeskuse loomisele.

Aasta koostöö 2013 – Haapsalu Noorte Huvikeskus, Haapsalu Linnavalitsus ja Lääne Maakonna Keskraamatukogu projekt muinasjutufestival „Muinasjutuvägi“, alateemaga „Jutusta mulle üks lugu“

Noorte osaluskoheviku lõpetas noorsootöö valdkonna tublimate tunnustamine. Pildil Aasta koostöö 2013 auhinna saajad.

Aasta tegu 2013 sai 4 kandidaati:

- 1.) Lihula Gümnaasiumi Õpilasesinduse üle-Eestiline projekt „Parim eneseväljendus läbi omatehtud kunsti“.
- 2.) Ave-Piia Rohtla korraldatud Retrorocki pidu Lihulas 2013. aasta kevadel.
- 3.) Läänemaa Arenduskeskuse veetav Läänemaa Õpilasmaleva projekt.

Aasta tegu 2013 – Kedri Nurme, Palivere Noortekeskuse minifirma.

Enim silma paistnud noorsootöötaja tiitlile esitati 9 kandidaati:

- 1.) Hilje Tammaru (Lihula Gümnaasiumi huvijuht)
- 2.) Halja Veersalu (Kodutütarde Lääne Ringkonna vanem)
- 3.) Kaidi Sits (Kaitseliidu Lääne maleva noorteinstruktor)
- 4.) Ester Rodima (EELK (Lääne Nigula koguduse noortejuht/noorsootöötaja)
- 5.) Viive Pärna (MTÜ Võnnu Noorte Seltsi tegevusjuht)
- 6.) Marika Matvei (Lääne Maakonna Keskraamatukogu Peaspetsialist lugejakoolituse alal)
- 7.) Kedri Nurme (Palivere Noortekeskuse tegevusjuht)
- 8.) Tiina Alasoo (Läänemaa noorteinfo spetsialist, Läänemaa Noorte Huvikeskuse noorsootöötaja).

Enim silma paistnud noorsootöötaja 2013 on Kristi Märk.

Ülle Lass

Lääne maavalitsuse nõunik noorsootöö alal

Aasta 2013 Läänemaa hariduselus

Läänemaa koolid 2013/2014. õppeaastal

Nr	Kool	Pidaja	Koolijuht	Õpilasi	
Algkoolid					
1	1	Haapsalu Linna Algkool	Haapsalu linn	Malle Õiglas	242
2	2	Kõmsi Lasteaed-alkool	Hanila vald	Maret Orulepa	19
3	3	Metsküla Algkool	Lihula vald	Pille Kaisel	12
4	4	Uuemõisa Lasteaed-alkool	Ridala vald	Maia Tohver	119
5	5	Vatla Põhikool (6-kl algkool)	Hanila vald	Helju Viikmann	12
				404	
Gümnaasiumid					
6	1	Läänemaa Ühisgümnaasium	Riigikool	Leidi Schmidt	294
7	2	Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium	Haapsalu linn	Vladimir Padama	73
8	3	Kullamaa Keskkool	Kullamaa vald	Meelis Välis	143
9	4	Lihula Gümnaasium	Lihula vald	Janar Söber	221
10	5	Noarootsi Gümnaasium	Riigikool	Laine Belovas	152
11	6	Taebla Gümnaasium	Lääne-Nigula vald	Jaanus Mägi	196
				1079	
Põhikoolid					
12	1	Haapsalu Põhikool	Haapsalu linn	Anne Mahoni	562
13	2	Haapsalu Nikolai Kool	Haapsalu linn	Aive Saadjärv	79
14	3	Kasari Põhikool (6-klassiline algkool)	Lihula vald	Maidu Leever	13
15	4	Martna Põhikool	Martna vald	Tiit Aedmäe	42
16	5	Noarootsi Kool	Noarootsi vald	Alar Uus	74
17	6	Nõva Kool	Nõva vald	Virve Tauts	15
18	7	Oru Kool	Lääne-Nigula vald	Andres Kampmann	94
19	8	Palivere Põhikool	Lääne-Nigula vald	Tõnis Peikel	73
20	9	Ridala Põhikool	Ridala vald	Milve Viigand	103
21	10	Risti Põhikool	Lääne-Nigula vald	Argo Roos	63
22	11	Virtsu Kool	Hanila vald	Airi Aavik	63
23	12	Vormsi Lasteaed-põhikool	Vormsi vald	Veikko Kõrv	19
				1200	
Erikool					
24	1	Viigi Kool	Riigikool	Jaak Paesüld	134
Kutsekool					
25	1	Haapsalu Kutsehariduskeskus	Riigikool	Ingrid Danilov	814
Kõrgkool					
26	1	TLÜ Haapsalu Kolledž	Riigikool	Triin Laasi	246
				3877	

Läänemaa lasteaiad 2013. aastal

	Lasteaed	Pidaja	Juht	Lapsi
1	Lasteaed Päikesejänku	Haapsalu linn	Karin Lilles	117
2	Lasteaed Pääsupesa	Haapsalu linn	Maarika Aru	116
3	Lasteaed Tareke	Haapsalu linn	Riima Velbre	107
4	Lasteaed Tõruke	Haapsalu linn	Lilja Paesüld	102
5	Lasteaed Vikerkaar	Haapsalu linn	Vivian Hallik	97
6	Kullamaa Lasteaed	Kullamaa vald	Imbi Post	24
7	Lihula Lasteaed	Lihula vald	Anne Ööpik	96
8	Martna Lasteaed	Martna vald	Marju Kasterpalu	29
9	Ridala Lasteaed	Ridala vald	Milve Viigand	36
10	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	Ridala vald	Maia Tohver	42
11	Linnamäe Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Marika Prik	36
12	Palivere Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Tiiu Schneider	49
13	Risti Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Aili Randalu	31
14	Taebla Lasteaed	Lääne-Nigula vald	Vilja Raamat	61
15	Virtsu Kool	Hanila vald	Airi Aavik	21
16	Kõmsi Lasteaed-Algkool	Hanila vald	Maret Orulepa	32
17	Nõva Lasteaed	Nõva vald	Virve Tauts	6
18	Noarootsi Kool	Noarootsi vald	Alar Uus	28
19	Vormsi Lasteaed-Põhikool	Vormsi vald	Veikko Kõrv	13
				1043

Läänemaa Ühisgümnaasiumi loomine ja esimene õppeaasta

Haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitati Läänemaa Ühisgümnaasiumi moodustamine 1.augustist 2012, õppetegevuse alustamiseks määrati 1.september 2013.

8.oktoobril 2012 asus tööle direktor Leidi Schmidt. Haapsalu Gümnaasium andis uue kooli kantseleiks väikese ruumi oma õpilaskodus. Järgneva kümne kuuga oli vaja töötada välja kooli õppekavand, viia läbi konkursid ja sõlmida töölepingud õpetajate ja teiste töötajatega, võtta vastu õpilased, korraldada kooli sisustamiseks, õppevahendite ostmiseks ja toitlustaja leidmiseks kaheksa riigihanget. Sel perioodil töötas koolis veel õppealajuhataja Viire Hints, juhiabi Katrin Seppel ja IT administraator Henry Viiret. Nõu ja jõuga toetasid tulevased õpetajad, kes olid soovinud uude kooli tööle asuda.

1.veebruari 2013 toimus kokusaamine Haapsalu linnavalitsuse saalis – Läänemaa Ühisgümnaasiumi õppesuundade esimene avalik tutvustus. Lastevanemad ja aktiivsemad linnakodanikud esitasid täiendavaid ettepanekuid kooli õppekava osas. Jätkus õppekava väljatöötamine koostöös tulevaste õpetajatega, läbirääkimised koostöö osas Haapsalu kolledži ja kutsehariduskeskusega. Viidi läbi õpilaste teine küsitlus õppesuundade kohta. Läänemaa Ühisgümnaasium valmistus õppetööd läbi viima kuues õppesuunas: reaal-, loodus-, majandus-, humanitaar-, sotsiaal- ning sport-tervise õppesuunas.

9.veebruariil tegi kooli logokomisjon, mille esimees Egon Erkmann ja liikmed Karel Rahu, Triin Heimann, Kaupo Kasemaa, Kalle Rõõmus, Anne Mahoni, Leini Vahtras, Leidi Schmidt, Viire Hints otsuse: Läänemaa Ühisgümnaasiumi logoks saab volditav lind.

LÜGi logo

19.juunil kolis LÜG kantselei Wiedemanni tänava koolimajja direktori kabinetti. 26.juunil, ligi kolmekümnekraadises kuumuses, tassid Wiedemanni gümnaasiumi noormehed õpikud Kuuse tänavalt Wiedemanni tänavale. 25. ja 26.mail võeti vastu 10.klassi astujate avaldusi ja vesteldi õpilastega juba remonditud koolimaja keemialaboris.

Haapsalu Gümnaasiumi ja Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi 11.klasside õpilased astusid 12.klassi õppima oma koolide õppekava järgi, 10.klassid valisid 11.klassiks LÜG-i kuue õppesuuna vahel.

29.augustil toimus kooli esimene õppenõukogu, kus kinnitati kooli alustuseks vajalikud dokumendid (eesmärgid, kodukord, hindamine, tunnijaotus).

31.augustil oli koolimaja esmakordselt avalikkusele lahti. Toimus pidulik aktus-koolimaja taaspühitsemine, mille viisid läbi Läänemaa praost Tiit Salumäe ja EAÕK Haapsalu Maria-Magdaleena koguduse preester Jüri Ilves. Koolimaja uuest tornist käis linnavaadet nautimas 202 vilistlast, lapsevanemat, õpilast, külalist.

1.septembri hommikul algas Läänemaa Ühisgümnaasiumi esimese kooliaasta avaaktus, millele järgnes lindi läbilõikamine ja viie riigigümnaasiumi ühisaktuse veebiülekande jälgimine. Kool alustas tööd 294 õpilasega, 26 õpetaja ja 10 töötajaga.

Lindilõikamine Läänemaa Ühisgümnaasiumi avamisel.

Läänemaa Ühisgümnaasiumi avamine.

Oligi alanud esimene õppeaasta, millele järgnesid tegevused, mille puhul võib uue kooli mõistes kõigil juhtudel kasutada sõna „esimene“.

Esimese õpilasmavalitsuse moodustamine ja nende esimene väljasõidukoolitus. Esimeste 10.klasside õpilaste gümnasistideks vastuvõtmine (sinilindudeks saamine). Esimese Monarhi (õpilasesinduse juhi) valimine. Kooli esimese hoolekogu moodustamine.

Esimene orienteerumispäev, päästeõppus, kunstiprojekt, mälumäng, hõimunädal, edukas esinemine spordivõistlustel, Playbackshow, halloweeni ja kadripäeva tähistamine, jõuluaktus Haapsalu toomkirikus ja jõuluball õhtul koolimajas.

21.detsembril oli koolimaja avatud Haapsalu Gümnaasiumi aastapäevavürituse puhul, koolimaja tornis käis 179 vilistlast ja külalist.

2013. aasta lõppes kooli ja avalikkuse jaoks kahe tähtsa sündmusega. 27.detsembril toodi kooli aulasse kooli korraldatud riigihankega ostetud täielikult renoveeritud Estonia kontsertklaver. Samal päeval alustati Riigikinnisvara Aktsiaseltsi poolt läbiviidud kunstihankega ostetud teose LENNULA ülespanemist koolimaja fuajeesse, et valmis olla uue, 2014. aasta alguses koolirahvale ja üldsusele palju poleemikat tekitama.

Leidi Schmidt

Läänemaa Ühisgümnaasiumi direktor

2013. aasta Haapsalu Kutsehariduskeskuses

Haapsalu Kutsehariduskeskus

Koolikeskkond ja inimesed

Koolis õppis 2013. aastal 814 õpilast, neist 40 õpilast Astangu Kutserehabilitatsioonikeskuses. Hariduslike erivajadustega (HEV) õppijaid on koos Astanguga kokku 117. Õppijatest 42% on täiskasvanud õppijad, kes õpivad keskhariiduse baasil erialasid. Ülejäänud noored omandavad põhikooli baasil kutsekeskhariiduse või kutsehariduse. Töötajaid on koolis 102, neist õpetajaid 65. Õpilastest on 43% Läänemaalt, 31% Harjumaalt, 8% Hiiumaalt, 4% Raplamaalt ning esindatud on ka kõik ülejäänud Eesti maakonnad.

2013. a. talvisel lõpuaktusel lõpetas 35 põhikoolijärgset õpilast ning kevadel 69 põhikoolijärgset õpilast ja 111 keskhariiduse baasil õppinud täiskasvanut.

Sügisel võeti kooli vastu uusi õpilasi kokku 357, nendest 148 õpilast põhikooli baasil erialadele ning 209 õpilast keskhariiduse baasil erialadele.

Olulisemad sündmused

- 30.jaanuar - 1.veebruar toimusid **HKHK lahtiste uste päevad 2013**.
- 12. veebruaril avati **HKHK uus spordihall**, mis pakub õpilastele varasemast avaramaid sportimisvõimalusi.

Haapsalu Kutsehariduskeskuse uus spordihall.

- 19.juunil korraldas Haapsalu Kutsehariduskeskus **arengukonverentsi**, kus töötajatele esinesid oma kooli õpilased ja õpetajad. Konverentsi eesmärgiks oli positiivsete ja edukate kogemuste jagamine, et suure töökollektiivi erinevate valdkondade töötajad saaksid rohkem teada, millega kolleegid ja õpilased koolimajas ning õppereisidel õppeaasta jooksul on tegelenud. Ürituse üheks osaks oli ka töötajate tunnustamine.
- 9.-10.septembrini toimus Tuksi spordibaasis **esmakursuslaste kohanemislager**, millest võtsid osa kõik koka, majutusteeninduse, arvutite ja arvutivõrkude, tislari ning ehituserialade esimeste kursuste õpilased. Kodumajanduse ja abikoka eriala erivajadustega õpilastele korraldati „**KÕIK KOOS**“ nädal. Mõlema sündmuse eesmärgiks on noortele uues koolis kohanemine võimalikult meeldivaks muuta.

HKHK esmakursuslased kohanemislageris Tuksis.

Kutsevõistlused

- **28.veebruarist 1.märtsini** toimusid Kuressaare Ametikoolis traditsioonilised kutsevõistlused „**Kokakunst Kuressaares**“. Võistlustel saavutas III kursuste noorkokkade arvestuses esikoha HKHK kokaõpilane **Mario Jürgens**.
- **8.-9. märtsini** selgitati kutsehariduse suursündmusel **Noor Meister 2013** parimatest parimad erinevatel erialadel. HKHK-sse toodi neli võitu - **majutusteenindus I koht Andra Sreiberg, III koht Elisa Ausmeel, infotehnoloogia Linuxi spetsialist Sten-Silver Ots I koht, tisler Ergo Orumaa II koht**
- **3.-5. maini** korraldasid HKHK arvutieriala õpilased juba kuuendat korda korraldasid suure võrgupeo **HKHK LanParty**, mille raames õpilased sooritasid ka ühe osa oma võrgupraktikast.
- **30.oktoobrist 1.novembrini** toimus Tallinnas iga-aastane toidumess **Food Fair**. Noorteenindaja 2013 võistlustel saavutas II koha HKHK majutusteeninduse õpilane **Krislin Kozik** ja III koha HKHK majutusteeninduse õpilane **Tiina Kallaste**. Parim juustu serveerija oli HKHK kokaõpilane **Kärt Jaaniste**. **Noorkokk 2013** võistlustel saavutas II koha HKHK kokaõpilane **Riho Sommerman**.

Krislin Kozik ja Tiina Kallaste Noorteenindaja 2013 võistlusel.

- **11.-15. novembrini** Vahemere kruisilaeval Costa Mediterranea korraldatud Euroopa Hotelli- ja Restoranikoolide Assotsiatsiooni (AEHT) turismi- ja hotelliõpilaste kutsevõistlustel võitis HKHK kokaõpilane **Riho Sommerman** oma võistkonnaga hõbemedali.

Riho Sommerman AEHT turismi- ja hotelliõpilaste kutsevõistlusel.

- **11.-12.detsembril** toimus Viljandi Ühendatud Kutsekeskkoolis traditsiooniline müürseppade kutsevõistlus **Jõulukellu 2013**. Kahepäevasel võistlusel tulid müüriladumises II kohale HKHK ehitusõpilased **Aimar Mänd ja Erik Taganõmm**.

Projektitegevused

2013. aastal algas kaks uut projekti :

- **HKHK õpilaste uued oskused Euroopast**, mille pikkuseks on 2 aastat ning mis viib 108 õpilast praktiseerima üheksasse Euroopa riiki. Projektis on 14 partnerit.

Kokaõpilane Joonas Luup praktilikal Prantsusmaal.

- Projekt **“Turismiõppe meetodid rannakuurortides”**. Projekti üldeesmärgiks on HKHK turismi- ja toitlustusõppe arendamine, õppekvaliteedi tõstmine ning õpetajate teadmiste laiendamine lähtudes Euroopa rannakuurortide piirkondades asuvate kutsekoolide kogemustest. Eesmärgi täitmiseks toimub kümne majutus- ja toitlustusosakonna töötaja osavõtul viis nädalast koolituslähetus Malta, Itaalia, Soome, Hollandi ja Inglismaa eesrindlikesse rannikupiirkonnas asuvasse majutus- ja toitlustusvaldkonna kutsekoolidesse

Mõlemaid projekte rahastab Leonardo da Vinci programm.

2013 osaleti ka NordPlus Juniori projektis **“Promote Healthy Lifestyle”**. Projekti partnerid: Soome, Rootsi, Islandi, Läti ja Norra koolid. Projekti eesmärgiks oli noorte teadlikkuse tõstmine tervislike ja keskkonda säästvate eluviiside valdkonnas ning ühistöös naaberriikide noortega uute noori inimesi puudutavate vaatenurkade leidmine probleemide teadvustamisel ja tutvustamisel

Koostööpartner ja kokaõpetaja Anthoni Prantsusmaalt külastamas Haapsalu Kutsehariduskeskust.

Täiendkoolitused

Töölaseid täiendkoolitusi toimus 2013. a kevadeks 38 kursust, kus osales 376 õppijat.

Ettevõtjate ja eraisikute huvi täiendkoolituste vastu on 2013. aastal kasvanud tänu paindlikele õppevormidele. Kool rakendab avatud õppe võimalust, kus õppija liitub tasemeõppe grupiga. Töötukassa osakaalu kahanemine on põhjendatav töötuse vähenemisega regioonis.

Populaarsed õppekavarühmad on: majutamine ja toitlustamine, reisimine, turism ja vaba aja veetmine; arvutikasutus ja võtmepädevused.

Marit Sillat

Haapsalu Kutsehariduskeskuse huvi- ja infojuht

2013. aasta Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledžis

Erialad 2013. aasta sügissemestri seisuga

Eriala	Aste	Õppevorm	Õppeaeg (reaalne)	Lõpetamisel antav kraad
Klassiõpetaja põhikooli inglise keele õpetaja	BA ja MA integreeritud õppekava	statsionaar	5 aastat	haridusteaduse magister (klassiõpetaja)
Rakendusinformaatika	rakenduskõrgharidus	statsionaar	3 aastat	diplom
Tervisejuht	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/ tsükliõpe	3 aastat	diplom
Liiklusohutus	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/ tsükliõpe	3 aastat	diplom
Käsitöötehnoloogiad ja disain	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/ tsükliõpe	3 aastat	diplom

Üliõpilaste arv sügissemestril 2013

	ARVULISELT
ÜLIÕPILASED KOKKU	234
STATSIONAAR	83
Klassiõpetaja I-V kursus	31
Rakendusinformaatika I-III kursus	52
TSÜKLIÕPE	151
Tervisejuht I-III kursus	48
Liiklusohutus I-II kursus	50
Käsitöötehnoloogiad ja disain I-III kursus	36
Inglise keele õpetajate ümberõpe	17

Haapsalu Kolledži osalemine arendus- ja uurimisprojektides 2013

1. Massaažilaua tootearendus

Rahastaja: Afterone OÜ

Kestus: 2013

2. Aktiivõppemeetodid mootorsõidukijuhi koolituses

Rahastaja: Nordplus Higher Education 2013

Kestus: 2013- 2014

3. Üleminek kutseharidusest rakenduskõrgharidusse partneriga Akademie for berufliche Bildung gGmbH (AFBB) (Saksamaa)

Rahastaja: Euroopa Komisjon, Lifelong Learning Programme, Leonardo da Vinci, Transfer of innovation

Kestus: 2013-2015

4. Programmi TerVE tegevuse 1, alategevuse 1.1 projekti „Vigastuste ja riskeeriva käitumise ennetamiseks teaduspõhiste meetmete väljatöötamine ning rakendamine (TerVE VIGA)“ elluviimises osalemine

Rahastaja: Eesti Teadusagentuur (Tartu Ülikooli juhtpartnerina)

Kestus: 2013-2015

5. Interaktiivse hariduse intensiivprogramm-IKT hariduses: interaktiivne õpe läbi meedia rakenduse. Rahvusvaheline intensiivõppe programm partnerülikoolidega Norrast, Taanist, Belgias, Inglismaalt.

Rahastaja: Sihtasutus Archimedes

Kestus: 2013-2014

6. Õppetöö kvaliteedi tõstmine 3D multimeedia labori kaasajastamise kaudu. IKT kõrgharidusprogramm Tiigriülikool+ 2013-2016, IKT rakendamine kõrghariduses

Rahastaja: Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutus

Kestus: 2013-2014

Mõned väljavõtted kolledži 2013. aasta kroonikast:

11. veebruar 2013

Rannarootsi keskuses oli veebruarikuu lõpuni avatud käsitöötehnoloogia ja disaini eriala II kursuse tudengite toolinäitus "Toolid mood". Näitusel oli üleval 9 tooli. Toolide disainimist, konstrueerimist ja valmistamist juhendasid õppejõud Raivo Hein ja Arvo Pärenson.

Haapsalu Kolledži käsitöötehnoloogia ja disaini eriala tudengite toolinäitus Rannarootsi keskuses.

8.-19. aprill

Toimus ERASMUS Intensive Programme ActivEd – “BOOTCAMP OF INTERACTIVE EDUCATION” Using ICT in education: interactive learning through media production. Interaktiivse Hariduse Intensiivprogramm – IKT hariduses: interaktiivne õpe läbi meedia kasutuse. Kursuse teemaks on haridustehnoloogia ning täpsemalt video kasutamine õppetöös. Osalesid kolledži tudengid ning külalisüliõpilased ja – õppejõud järgnevatest partnerülikoolidest: Nord-Trøndelag University College (Norra), University College Syddanmark (Taani), University of Winchester (Suurbritannia).

Üliõpilased õppimas EPE (easy production educational) video loomist töötubades.

20. mai

Avati Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži otsaseinal üliõpilaste kujundatud ja teostatud nn grafiti Tallinna ülikooli uue tunnuslausega “Uutmoodi akadeemiline”. Seina kaunistamiseks korraldatud kavandikonkursi võitis käsitöötehnoloogiate ja disaini eriala II kursuse üliõpilane Marju Rajasalu, grafiti teostasid üliõpilased ise.

Grafiti teostamine kolledži otsaseinale.

22. mai

Toimus partnerpäev ning Tervisedenduse ja Taastusravi Kompetentsikeskuse (TERE KK) avamine.

20. juuni

Haapsalu Kolledži inglise keele õpetaja Piret Lehiste õppematerjal „Grammar is easy” saavutas Tiigrihüppe haridusportaali Koolielu konkursil „Grammatika enesekontrolliharjutused“ II koha.

Haapsalu Kolledži inglise keele õpetaja Piret Lehiste.

Heidi Liivlaid

Endine Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži õppekeskuse juhataja

Ruth Randoja

Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži infospetsialist-raamatukoguhoidja

Täiskasvanuharidus

Haapsalu Rahvaülikool

Haapsalu Rahvaülikooli eelkäijateks peame 1920-1943 Noarootsis tegutsenud Pürksi Põllutöö- ja Rahvaülikooli, 1993-2002 tegutsenud Paslepa Rahvaülikooli ning 2002-2009 tegutsenud Rootsi Rahvaülikooli Eestis. Kool taasavati Eestirootslaste Kultuuri Seltsi eestvedamisel 1993. aastal, nii täitus koolil 20 pideva koolitustegevuse aastat. Novembris 2013 tähistasime kooli juubelit eestirootslaste ajaloo- ja kultuuriloengute sarjaga ning Ervin-Johan Sedmani (seltsi esimees ja rahvaülikooli esimene rektor) mälestuspingi avamisega.

Rahvaülikooli juhatajad läbi aegade: Sten Westerholm, Heli Kaldas ja Ivar Rüütli. *Foto: Anu Seeman*

Haapsalu Rahvaülikooli missioon on toetada üksikisikute, organisatsioonide ja ettevõtete arengut luues painedlikke võimalusi osaleda koolitustel ning kursustel.

Meie tegevuse visioon on olla täiskasvanuhariduse valdkonnas kogukonna õppimisvajadusi arvestav, aktiivselt tegutsev, heatasemelist täiskasvanute täienduskoolitust ja kultuuritegevust pakkuv organisatsioon. Kooli põhiväärtused: pühendumus, avatus ja areng.

Haapsalu Rahvaülikool on Eesti Rahvaülikoolide Liidu kaudu Eesti Vabaharidusliidu liige. Haapsalu Rahvaülikool on Eesti Töötukassa koolituskaardi partner.

Haapsalu Rahvaülikoolis toimub tegevus aastaringselt – õppetöö algab septembris ja lõpeb mais ning võimaluse ja huvi korral pakume ka suvekursusi. Asume Haapsalus, Lihula mnt. 12 III korrus (Haapsalu Kolledžiga ühes majas). Rahvaülikooli juhtkond peab vajalikuks järjepidevalt suurendada koolituskursuste valikuvõimalusi, arendada välja uusi õppekavasid. Pakume nii tööalaseid kui ka enesearendamise ning hobikursusi. Olgu põgusalt nimetatud meie põhilised tegevusvaldkonnad: keele-, arvuti-, kultuuri- ja ajalookursused, kursused lastevanematele, kitarrikursused. 2013. aastal olid uuteks põnevamateks tulijateks meie koolitustegevuse maastikul Eesti Matkaliidu I taseme matkajuhtide koolitus, laaduri ja sisetranspordi liikurmasina juhi koolitus, relvaloa taotleja koolitus, kursus rannaalade purjepaatide traditsioonilistest taglastusvõtetest, meigikool ja kodujuuksuri koolitused, motoõhtu, hiina uue aasta tervitamine jne.

Kodujuuksuri koolitus Haapsalu Rahvaulikoolis. *Foto: Anu Seeman*

Piparkookide kaunistamise kursus. *Foto: Anu Seeman*

2013 oli aasta, kui käivitus meie Elukool (Algne nimetus *Eduka eaka elukool*). Mõte on kord kuus viia läbi loengud vajalikel ja olulistel teemadel võimalikult laiale sihtgrupile. Elukooli raames on valimistest käinud rääkimas politoloog Tõnis Saarts, Finantsintpektsiooni ja Tallinna Börsi inimesed jagasid rahaasjade planeerimise, säästmise ja investeerimise tarkusi. Tõnu Ots rääkis vananemisest, David Vseviov ajaloost. Rääkisime ka ettevõtlusest, tööseadusandlusest, 100-aastaseks elamisest, internetist ja interneedusest jne. Elukooli aasta viimane loeng oli aga Haapsalus ja Läänemaal nii olulisel teemal nagu ahju kütmine.

Läänemaa litsentseeritud korstnapühkija ja pottsepp Anti Nöör rääkis targast ahjukütmisest. *Foto: Anu Seeman*

Haapsalu Rahvaülikool arvudes: 2013. aastal oli meie majas 65 erinevat kursust ja koolitust. Osales 688 inimest (s.h. 135 meest).

Varasemad aastad numbrites:

2012. Aastal – 889 õppijat ja 77 kursust

2011.a. – 910 õppijat ja 84 kursust

Koolitajate arv varieerub. 2013. aastal tegutses meie majas 32 koolitajat - oma ala spetsialisti. 2 koolitajat omavad andragoogi kutset.

Haapsalu Rahvaülikool on läbi aastate osalenud erinevates rahvusvahelistes projektides. Perioodil 2011-2013 osalesime Eesti Rahvaülikoolide Liidu kaudu projektis *European Quality Mark for non-formal learning providers – further development*. Projekti käigus rakendasid rahvaülikoolid enesehindamiseks kvaliteedi hindamise mudelit EQM. Projekti lõpukoosolek peeti 2013. a. juunis Islandil ja koosoleku lõpus allkirjastati ühine deklaratsioon EQM – i mudeli rakendamise ja riikidevahelise koostöö osas.

Türgi, Norra, Leedu, Itaalia, Eesti ja Islandi esindajad on kokkuleppinud ühise mudeli kasutamise osas Reikjaviki tippkohtumisel. *Foto: Anu Seeman.*

Haapsalu Rahvaülikoolil on üks traditsioon, mis on väheke juba kaubamärgiks saamas - see on igasügisene Hapusilgupidu (*Surströmming* – rootsi keeles). Elu näitab, et on tekkinud selle kala sõltlased. 2013. aastal oli väike uuendus ka – avasime konservid esmakordselt siseruumides.

2013. aasta Hapusilgupidu Haapsalu Rahvaülikoolis. Konservid avati esmakordselt siseruumides. *Foto: Anu Seeman*

Haapsalu Rahvaülikool tänab oma õppijaid, koolitajaid ja koostööpartnereid! Kooli tegemistest saab huviline lugeda: www.hru.ee, kooli facebook´ist ja kohalikust meediast.

Anu Seeman

Haapsalu Rahvaülikooli juhataja

Täiskasvanud Õppija Nädal 2013

2013. aasta Täiskasvanud Õppija Nädala (TÕN) motoks oli **ÕIGE AEG ON ÕPPIDA**. TÕN on aeg, kus tunnustatakse õppijaid, koolitajaid, koolitussõbralikumaid organisatsioone ja omavalitsusi.

17. oktoobril tänas maavanem Innar Mäesalu Kullamaal „Täiskasvanud õppija nädala“ tunnustusüritusel Läänemaa õppijaid, koolitajaid, koolitussõbralikumaid organisatsioone ja omavalitsusi.

Sellel aastal esitati kokku 24 nominenti. See on enam kui varasematel aastatel, siinkohal kiidusõnad neile, kes on tublisid märganud ning vaevaks võtnud kandidaate esitada.

Tänumeeneks oli eestimaine käsitöö. Õppijad said erinevate eesti kihelkondade rahvariide triibumustrilise kaunistusega riidest kotid, koolitajad samast triibumustrist ajendatud elementidega põlled või lipsu. Organisatsioonid ja asutused rahvuslike motiividega kaunistatud puidust alusel termomeetrid. Kõik ajendatud 2013- kui pärandiaastast.

Tänuüritusel esinesid muusikalise tervitusega trompetist Loit Lepalaan ja pianist ja laulja Alari Tamm.

Nominendid aasta õppija tiitlile olid:

Marit Sillat, Haapsalu Kutsehariduskeskuse huvijuht

Kaie Linroos, MTÜ Allika talu joogaõpetaja, refleksoloog ja tervisejuht

Ene Pajula, vabakutseline ajakirjanik

Kristi Tiev, AS HEAL administraator

Riho Silmberg, PKC Eesti AS optimeerija

Irina Tuder, AS Hoolekandeteenused, Koluvere Kodu tegevusjuhendaja

Helle Jammer, OÜ Pehme Pai juuksur

Kaili Siri Atma, Noarootsi Gümnaasiumi õpetaja ja ringijuht

Tiia Hein, Lääne Maakonna Keskraamatukogu raamatukoguhoidja

Priit Karind, ERRi insener

Karel Rannu, Tele2 eesti AS müügikonsultant

Diana Lõhmus, EMT AS müügikonsultant

Inge Peterson, Haapsalu Kutsehariduskeskuse õppeinfo spetsialist

Läänemaa aasta õppija on Helle Jammer

Omandanud rahvusvahelises erakoolis juuksuriameti, alustas Helle 2012. aasta augustist iseseisvat tööd uuel erialal. Naine kinnitab, et õppimine on andnud talle ameti, mis talle väga meeldib, ning julgustab, et õppida pole kunagi hilja.

Läänemaa Aasta Õppija 2013 Helle Jammer. *Foto: Maris Saar*

Nominendid aasta koolitaja tiitlile olid:

Natalja Jampolskaja, MTÜ Böliina eestvedaja

Helju Viikmann, Vatla Põhikooli direktor ja Vatla Külaseltsi juhatuse esimees

Kristel ja Merilin Kotta, Haapsalu Rahvaülikooli koolitajad

Kersti Brant, Lääne Maakonna Keskraamatukogu pearaamatukoguhoidja

Kersti Raak, Haapsalu kutsuhariduskeskuse kutseõpetaja

Diana Ots, Palivere Raamatukogu direktor

Toomas Kivisalu, Haapsalu Kutsehariduskeskus kutseõpetaja

Läänemaa aasta koolitaja on Helju Viikmann

Helju tegevusvaldkond kohalikus külaseltsis on muljetavaldav- edukas projektide kirjutaja juhendab populaarseid õmblus- ja klaasi-keramikaringi. Koolitatavad hindavad Helju innustavat ja õppijaga arvestavat koolitusstiili, sihikindlust ja loomingulisust.

Läänemaa Aasta Koolitaja 2013 Helju Viikmann. *Foto: Maris Saar*

Aasta koolitussõbralikuma organisatsiooni nominendid olid:

AS Swedest Motel Group

Haapsalu Kutsehariduskeskus

Aasta koolitussõbralikum organisatsioon on AS Swedest Motel Group

Organisatsioon saab tunnustuse igakülgse töötajate õppimise toetamise ja motiveerimise eest, personalipoliitikas on täienduskoolitustel prioriteetne koht, sest tark ja õppiv töötaja aitab ettevõtte käekäigu kujundamisele aktiivselt kaasa.

Läänemaa Aasta koolitussõbralikum organisatsioon 2013 – AS Swedest Motel Group. Auhinda võtab vastu Roosta tegevjuht Ingrid Sieberk. *Foto: Maris Saar*

Aasta koolitussõbralikum omavalitsus on Kullamaa vald

Omavalitsus, eesotsas vallavanemaga, on õppimist igati toetav, seda nii materiaalselt kui moraalselt. Soositud on nii kohapeale toodud koolitustel kui töötajate osalemine koolitustel väljaspool. Asjalik on koostöö partnerorganisatsioonidega, nt Töötukassa abil organiseeriti koolitus valla töötutele.

Läänemaa Aasta koolitussõbralikum omavalitsus 2013 – Kullamaa vald. Auhinda võtab vastu Kullamaa abivallavanem Heikki Salm.

Kõik valdkondade parimad kandideerisid ka üleriigilisele tiitlile, mille nominendid ja laureaadid kuulutati välja reedel, 11. okt. TÕN-i nädala avaüritusel Tartu Ülikooli ajaloomuuseumis.

Lääne maakonna TÕN-i tegevuskava on üleval Läänemaa portaalis lingil <http://www.laanemaa.ee/?id=5421>

Anneli Vaarpuu

Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja asetäitja

Tänati Läänemaa parimaid õpetajaid

Juba mitmendat aastat tänavad ja tunnustavad maavanem ja Läänemaa Omavalitsuste Liidu esimees õpetajate päeva aegu maakonna õpetajaid.

2013. aastal toimus vastuvõtt Vatla mõisas, kuhu olid kutsutud Aasta Õpetaja 2013 ja Aastate Õpetaja 2013 tiitli pälvinud, maakonnas tööd alustanud noored õpetajad, keda oli 2013. aastal 7 ja SA-le Innove „Eestimaa õpib ja tänab“ austamisürituseks esitatud Aasta Õpetaja kandidaadid.

2013. aastal oli tunnustamiseks esitatud õpetajaid rohkem kui tavaliselt. Üheks põhjuseks see, et lisaks maavanema poolt kinnitatud ja viimastel aastatel Lääne maakonna Aasta Õpetaja valimise aluseks olnud statuudile said koolid ja lasteaiad kandidaate esitada ka Sihtasutusele Innove. Viimase poolt välja valitud Aasta Õpetaja tiitli saanud olid oodatud Tartus Vanemuise teatris toimuvale austamisgalale.

Maavanemale esitati Aasta Õpetaja tiitli saamiseks 17 nominenti. Nende hulgast valis maakondlik valimiskomisjon Läänemaa Aasta Õpetajaks 2013 Virtsu Kooli keemia- ja matemaatikaõpetaja Siivi Jõgi, lisaks pärjati Siivi Jõgi SA Innove poolt tiitlitega Aasta Põhikooliõpetaja 2013 ning Aasta Klassijuhataja 2013.

Õpetajate tunnustamisüritus Vatla mõisas. Foto: Maris Saar

Tiitel AASTATE ÕPETAJA 2013 omistati järgmistele kauaaegsetele õpetajatele:

Eda Proos (Vidruka kooli kehalise kasvatusõpetaja)

Kristi Kivipuur (Vidruka kooli direktor)

Leelo Paju (Haapsalu Linna Algkooli kehalise kasvatusõpetaja)

Laine Küttim (Haapsalu Linna Algkooli kehalise kasvatusõpetaja)

Milvi Uusen (Ridala Põhikooli matemaatika-, füüsika- ja loodusainete õpetaja)

Marju Heldema (Haapsalu Kutsehariduskeskuse tekstiilieriala kutseõpetaja)

Sihtasutusele INNOVE tunnustamiseks esitatud kandidaatide seast tõsteti esile

Parim koolijuht 2013 – Airi Aavik (Virtsu kooli direktor)

Parim põhikooli õpetaja 2013 – Siivi Jõgi (Virtsu Kooli keemia- ja matemaatikaõpetaja)

Parim gümnaasiumi õpetaja 2013 – Heli Mäe (Kullamaa Keskkooli inglise keele õpetaja)

Parim klassiõpetaja 2013 – Önnela Palmiste Selberg (Kullamaa Keskkooli klassiõpetaja)

Parim klassijuhataja 2013 – Siivi Jõgi (Virtsu Kooli õpetaja)

Parim lasteaiaõpetaja 2013 – Maili Tšekenjuk (Lihula Lasteaed)

Parim kutseõppeasutuse õpetaja 2013 – Kersti Õim (Haapsalu Kutsehariduskeskuse teeninduse kutseõpetaja)

Parim Aasta Tegu 2013 – muusikal „Juhe koos“ (Haapsalu Gümnaasium, Karel Rahu, Ilona Aasvere)

Maakonna lasteasutustes alustas tööd 7 uut pedagoogi:

Kaja Engman (Haapsalu Põhikooli matemaatikaõpetaja)

Maria Mäe (Kullamaa Keskkooli sotsiaalpedagoog)

Reijo Väljak (Noarootsi Kooli inglise keele õpetaja)

Miina Leemets (Noarootsi Gümnaasiumi eesti keele ja kirjanduse õpetaja)

Dea Oidekivi (Kõmsi Lasteaed-Algkooli ja Virtsu Kooli logopeed)

Evelin Virolainen ja Triin Rand (Lasteaia Päikesejänku õpetajad)

Anneli Vaarpuu

Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja asetäitja

Mare Tereping

Lääne maavalitsuse haridusnõunik

Maavanema ja Läänemaa Omavalitsuste Liidu esimehe pidulikud vastuvõtud olümpiaadivõitjatele ja parimatele koolilõpetajatele

Mais tervitasid maavanem Innar Mäesalu ja Läänemaa Omavalitsuste Liidu esimees Ülle Erman Haapsalu kultuurikeskuses Läänemaa parimaid ainetundjaid ning konkurssidel silma paistnud õpilasi.

Lõppeval õppeaastal osales 441 Läänemaa õpilast 9 üleriigilisel olümpiaadil ning 336 õpilast 7 kohalikul maakondlikul olümpiaadil.

Lääne maakonna ainenõukogud korraldasid eesti keele olümpiaadi 3. klasside õpilastele, inimeseõpetuse olümpiaadi 5. klasside, vene keele 6.-8. ja matemaatika 4.-6. klasside õpilastele. Lisaks toimus 4. klasside õpilastele võistkondlik kirjanduse olümpiaad, 5. klassidele õpioskuste olümpiaad. Toimus ka arvutimeisterlikkuse võistlus.

Lisaks aineolümpiaadide võitjatele tunnustati vastuvõtul Nuputa ja pranglimise võistluste parimaid, Enno omaloomingukonkursi võitjaid ning õpilasfirmade ja kutsevõistluste parimaid.

Maakonnas on õpilasi, kes said auhinnalisi kohti koguni kolmel või enamal aineolümpiaadil.

Kõige mitmekülgsemaid teadmisi näitas Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi 7. klassi õpilane **Teet Saar**, kes sai esikohad geograafias (õpetaja Imbi Raudkivi), bioloogias (õpetaja Merike Bauman), ajaloos (õpetaja Kalle Lõuna), NUPUTA võistlusel (õpetaja Viire Hints) ning III koha matemaatika olümpiaadil (õpetaja Viire Hints).

Parimad koolilõpetajad Haapsalu kursaalis. *Foto: Maris Saar*

2013. aastal sai Läänemaal medali 16 koolilõpetajat.

Juunis toimus traditsiooniline parimate koolilõpetajate tunnustamisüritus Haapsalu Kursaalis, kus Lääne maavanem Innar Mäesalu ja Läänemaa Omavalitsuste Liidu esimees Ülle Erman parimaid koolilõpetajaid tänasid.

Vastuvõtule oli oodatud 9 kuldmedali ja 7 hõbemedali saajat. Lisaks Haapsalu Kutsehariduskeskuse ja Haapsalu Kolledži erialade parimad lõpetajad. Kokku 25 Läänemaa õpilast. Kõige rohkem medaleid läks Noarootsi Gümnaasiumi (3 kuld- ja 1 hõbemedalit) ja Haapsalu Gümnaasiumi (2 kuld- ja 2 hõbemedalit) õpilastele.

Anneli Vaarpuu

Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja asetäitja

Kultuur

Kino

2013. aastal käis Haapsalus kinos 8542 inimest, lisaks HÕFFi (Haapsalu Õudus- ja Fantaasiafilmide Festival) külastatavus 2900, kokku oli külastajaid 11 442. Vaadatuim film oli „Väikelinna detektiivid“, mida käis vaatamas 1335 inimest. Edetabelist järgmine on Kertu, mida külastas 692 inimest. Jätakuvalt on Eesti filmid populaarsed.

Probleemne on see, et puudub digitaalne kinoaparatuur ja filmivalik, mida saame näidata, on sellevõrra kesisem.

Lihula

Nii nagu eelnevatel aastatel, käidi ka 2013.aastal enam vaatamas animafilme ja uusi Eesti filme. Enamjagu toimuvad kinoseansid Lihula kultuurimajas 2 korda kuus – üks film lastele ja teine täiskasvanutele. Pileti hind on 3 eurot, alla 3a vanused saavad tasuta. Näidati 20 filmi ja toimus kaks filmifestivali: Matsalu Loodusfilmide Festival 18.-22.septembril ja koolinoorte üleestiline filmifestival „Parem eneseväljendus läbi omatehtud kunsti“ 9. augustil. Filme käis vaatamas 2401 inimest.

Teater maale!

Läänemaale oli planeeritud kasutamiseks 5400€, kuid eelmiste aastate jäägi arvelt tõsteti summat ning maakond kasutas aasta lõpuks 8413,34€.

Etenduste publik ja külastusgrupid	täishinnaga etenduste arv	soodushinnaga etenduste arv	vaatajaid kohapeal	teatri külastuste arv	vaatajaid sõitudel
Läänemaa	9	9	2247	13	564

Tänu programmile sai Läänemaal **2811** inimest osa teatrielamusest. Teatritest käisid maakonnas etendusi andmas teater Endla, Rakvere teater, Teater kohvis, VAT teater, MTÜ Oma lava, Kuressaare Linnateater, Vana Baskini teater, Vanemuine, Teaterike. Õpilased said vaatamas käia etendusi Estonias, Tallinna Linnateatris, Endlas, Nukuteatris, Ugalas.

Kuigi maakonna piirsummat tõsteti, jäid mitmed soovid ja sõidud vahendite nappuse tõttu siiski tegemata. 2014. aastaks on vahendeid maakondadele jaotamiseks vähem kui eelmisel aastal, seega läheb kindlasti keeruliseks, et kõigi soovidele vastata.

Noppeid maakonna kultuuriaastast

2013. aastal tähistati Eestis pärandiaastat. Läänemaal toimus selle raames mitmeid üritusi. Eestirootslased pidasid 9. juunil Haapsalu piiskopilinnuses maha laulu- ja tantsupeo, kus astus üles 300 lauljat-tantsijat Eestist, Rootsist ja Soomest. See oli teine eestirootslaste pidu ajaloos, eelmine toimus aastal 1933. Pärandiaastal toimus ka ingerisoomlaste laulu- ja tantsupidu.

2013. aastal toimus Läänemaal erandlikult kaks maakondlikku tantsupidu. Juuni alguses toimus laste ja noorte tantsupidu „Muinasjutu pillerkaar“ Haapsalus ning augustis toimus täiskasvanute pidu „Veere, veere Päevakene“ Lihulas.

Esmakordselt korraldati 9. märtsil tantsupäev „Pitsiline Haapsalu“. Toimus uute tantsude konkurss, mis meelitas osalema tantsuloojaid üle Eesti. Võistles 11 tantsu kahes kategoorias. Peapreemia võitis Ulrika Grauberg tantsuga „Emalt tütrele“.

Esmakordselt toimus jaanuaris Haapsalus Vene laot, kus sai maitsta ja osta slaavi toitu ning kuulata vene muusikat. *Foto: A. Tarmula*

Märtsikuus loodi Läänemaa Käsitöö Liit, mis ühendab käsitöölisi üle Läänemaa. Aasta jooksul kirjutati mitmeid projektitaotlusi ja saadi ka rahastusi.

Läänemaal on siiani olnud tugevad rahvatantsurühmad, kuid sel aastal toimunud folkloorifestivalil Baltica esindasid Läänemaad väga edukalt Noarootsi folkloorirühm Nuckö Folkdans, Vormsi folkloorirühm, Hanila laulu- ja mänguselts ning Böliina. Seda on rohkem kui kunagi varem.

Oli ümmarguste tähtpäevade aasta. Rudolf Tobiase 140. sünniaastapäeva tähistati Haapsalus kui Kullamaal, 20. korda toimus nii Augustibluus, Haapsalu keelpillimuusikafestival ja Haapsalu Vanamuusikafestival.

Haapsalus etendus kolmel ööl Eesti vanim järjepidevalt mängitud vabaõhulavastus “Valge Daam”. See etendus on eriline, sest tegu oli oratooriumiga, milles osales ligi 70 inimest ning lauldi otse. Oratoorium võeti publiku poolt väga positiivselt vastu, etenduse loojatele jagus tunnustusi nii linna kui maakonna tasandil.

Haapsalu Gümnaasium tõi välja gümnaasiuminoorte muusikali „Juhe koos?!”, mis oli vaatajate sõnul õnnestumine. Leiti, et kuigi kool kaob, siis muusikateatri traditsioon peaks linnas kindlasti jätkuma.

SEE Teatrile oli aasta väga edukas ja loominguiliselt tööine. Selle aasta tähtetenduseks võib pidada etendust „Limonaadi Ets“, mis võitis Läänemaa külateatrite festivali, Hiiumaal

provintsiteatrite festivalil grand prix, sai rahvusvaheliselt žüriilt kõvasti kiita Leedus Balti riikide esinduslikul teatrifestivalil “Balti Ramp“ (lavastus “Limonaadi Ets” valiti ühena kahest esindama Eestit). „Limonaadi Ets” on valitud ka jaanuaris 2014 Viljandis peetaval harrastusteatrite riigifestivalil võistleva 13 lavastuse hulka.

Taas talletati filmilindile killuke Läänemaad - suvel võeti Haapsalus üles koguperefilm “Väikelinna detektiivid ja Valge Daami saladus”. Filmis osalevad massitseenedes paljud kohalikud.

7. juulil toimus Noarootsis Rooslepa kabelis pidulik tänu-jumalateenistus, mis pühendati 1944. aastal võõrvõimu eest Rootsi hoiule viidud Rooslepa kabeli varade tagasi jõudmisele kodukabelisse. Kahjuks ei kestnud rõõm kaua – paar nädalat hiljem murdsid vargad öösel kirikusse ja viisid kaasa ka tagasitoodud hõbesemeid.

Traditsiooniliselt toimusid Olavipäevad Vormsil, Altmõisa maasikapidu, Lihula Lillkirja Festival ja Haapsalu sallipäev, Lihula muusikafestival, Matsalu filmifestival, Kullamaa kultuuripäevad ja paljud teised üritused.

2013. aasta kultuuriauhinnad ja auhinnad kultuurivaldkonna tegijatele

Eesti Kultuurkapital annab maakondlikku kultuuripreemiat Kultuuripärl välja alates 2006. Aastast.

Läänemaa Kultuuripärl 2013 on Anne Pääsuke, Läänemaal tuntud ja tunnustatud koorijuht, muusikaõpetaja ja laulustuudio DO-RE-Mi juhendaja.

“Üks soe ja südamlük inimene. Oskab oma väikseid lauljaid alati ära kuulata, neid sinna muusika völlumaailma haarata,” kirjeldas Pääsukest Läänemaa rahvakultuuri spetsialist Marju Viitmaa. “Anne kannab edasi meie laulukultuuri, süstib seda juba pisipõnnidesse alates kahe-kuni kolmeaastastest lastest.”

“Tema puhul võib julgelt öelda, et Anne Pääsuke kannab edasi Eesti kultuuripärandit. Ridala põhikoolis juhendab ta praegu kolme esimese kategooria koori, laulustuudio DO-RE-MI 80 lapsega (koorid, ansamblid, solistid) osaletakse kodu- ja välismaistel konkurssidel ja festivalidel,” iseloomustas Viitmaa.

Läänemaa kultuuritegija 2013

Anneli Aken, oratooriumi „Valge Daami saladus“ tekstide autor, lavastaja

Diana Ots, kultuurielu edendaja Paliveres

Epp Kärvet, käsitöö hoidja ja edendaja Lõuna-Läänemaal

Gülmar Murumägi, kultuurisündmuste korraldaja

Hilja Tamm, Ridala valla väsimatu tantsuõpetaja

Maarja Jõevee, käsitöö edendaja, koolituste korraldaja

Malle Õiglas, tantsujuht, lavastaja

Marika Matvei, ürituste korraldaja, näitleja

Miina Järvi, Lihula muusikapäevade korraldaja

Sirje Kaasik, lastelaulude kogumik Tedretäpid

Haapsalu Kultuurikeskus, Valge Daami aja korraldaja

Lääne-Eesti Ingerisoomlaste Kultuuriselts, Ingerisoomlaste laulu- ja tantsupeo korraldaja

Noarootsi folkloorirühm Nuckö Folkdans, eestirootsi pärimuskultuuri tutvustaja, koguja

Rahvatantsurühm Vormsi, dokumentaalfilm “Vormsi tantsib”, Vormsi kultuuripärandi hoidja

Rannarootsi muuseum, eestirootslaste laulu- ja tantsupeo korraldaja

Rõude küla selts, käsitöö edendaja, koolituste korraldaja, kultuurielu vedaja Martna vallas

See Teater, lavastused Limonaadi Ets, Pitka pink, Hypermarket 2.

Kristi Erkmann

Lääne maavalitsuse kultuurinõunik

Raamatukogud

Lääne maakonnas oli 2013.aastal 20 rahvaraamatukogu, Lihula Valla raamatukogul lisaks 3 haruraamatukogu. Maakonnas töötas 39 raamatukoguhoidjat, neist 8 erialase kõrg- ja 5 erialase keskharidusega töötajat. Maaraamatukogus töötab üks töötaja, kes täidab juhataja, kütja, koristaja kohustusi, töötaja korralise puhkuse ajal on raamatukogu suletud.

Maakonna raamatukogude teavikute komplekteerimiseelarvest kulutati 75,6% raamatutele (sh. keskraamatukogus 85,9%) ja perioodikale 20,78%. Uute raamatute ostudest (2066 eksemplari) moodustas ilukirjanduse osakaal 55,2%.

Läänemaa raamatukogud töötavad kahes erinevas programmis ja lugejatel tuleb otsinguid teha kahel veebiaadressil: URRAM www.lugeja.ee ja RIKS <http://laanemaa.webriks.ee/>.

Maakonna raamatukogudes on jätkuvalt vähenemas laenutused ja lugejaskond, 2013.aastal lahkus erinevatel põhjustel maakonnast ligi 600 inimest. Külastatavus oli hea tänu raamatukogudes korraldatud üritustele ja koolitustele. Maakonna keskmine hõlve 33,1 %, aastas, keskmiselt 5,5 külastust ja 7,5 laenutust elaniku kohta. Ilu- ja lastekirjanduse laenutusi 60,2%, perioodika laenutusi 14,9%.

Tähtsamad sündmused:

Juunis toimus ERÜ maaraamatukogude sektsiooni XXIII suveseminar Läänemaal, mille korraldasid Lihula ja Kullamaa raamatukogud koostöös keskraamatukoguga. Foto: Ilme Sepp

Keskraamatukogu poolt noortele suunatud ürituste sari “**Noorte Omaloominguõhtud**”. Sihtgrupiks 13. -19. aastased noored. Eesmärgiks väärtustada ja edendada noorte omaloomingut, rõhutada eneseväljenduse ja loomingulisuse tähtsust, luua seos kirjandusega, kaugemale vaadates karjäärivalikuga.

24. mail toimus Haapsalus III rahvusvaheline **muinasjutukonverents „Muinasjutuvägi”**, alateemaks „Jutusta mulle üks lugu”, mis on kasvanud pea kõiki linna-, laste- ja noorteesutusi kaasavaks sündmuseks ja 25. mail toimuvaks muinasjutufestivaliks, mille raames oli Haapsalu Piiskopilinnuses printside ja printsesside pidu. Sama teemat laiendati ka maakondliku õpilaste jutuvestmise võistlusele ja omaloomingukonkursile. *Foto: Ilme Sepp*

Laiahaardeline kogukondlik ühistegevus tõi Lääne Maakonna Keskraamatukogule 2 auhinda: Lääne maavalitsuse **Aasta Koostöö noorsootöös** ning ERÜ **Aasta tegu linnaraamatukogus**.

Raamatukoguhoidjate tunnustamine

Läänemaa sädeinimene 2013 tiitliga tunnustati keskraamatukogu pearaamatukoguhoidjat. Keskraamatukogu lugejakoolituse spetsialisti tunnustati mitmel korral: ta pälvis Haapsalu linna kultuurielu edendaja 2012 (Noorte Omaloominguõhtute ja kirjandussündmuste korraldamise eest) ja Lääne Maavalitsuse noorsootöö valdkonna preemiad (Aasta noorsootöötaja 2013 nominent ja Läänemaa kultuuritegija 2013 - ürituste korraldamise ja näitlemise eest). Keskraamatukogu lasteosakonna raamatukoguhoidjat tunnustati Kultuuriministeeriumi tänukirjaga 40. tööjuubeli puhul ja osakonna teine raamatukoguhoidja oli Aasta lasteraamatukogu hoidja 2013 nominent.

Parim maaraamatukoguhoidja 2013 Läänemaal olid Lihula Valla Raamatukogust Tiina Ulm ja Tiiu Aasrand. Tiiu Aasranda tunnustas ka Lääne Maavalitsus tiitliga “Läänemaa sädeinimene 2013”. Palivere raamatukogu juhatajat tunnustati kohaliku omavalitsuse poolt tänukirjaga, Täiskasvanud õppija nädala (TÕN) raames „Aasta Koolitaja“ nominendi tiitliga ja Läänemaa Kultuuritegija 2013 tiitliga. 2013. aastal omistati Risti raamatukogu juhatajale Risti Valla Teenetemärk tehtud töö eest Risti raamatukogus.

Ilme Sepp

Lääne Maakonna Keskraamatukogu direktor

Muuseumid

Sihtasutus Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid – kas uus tulija või vana olija?

Ühelt poolt tähistab uue muuseumi ühendava sihtasutuse sünni Läänemaal 23. mai 2013. aasta Vabariigi Valitsuse korraldus nr 240, mil toonasele kultuuriministrile Rein Langile anti volitus asutada Sihtasutus Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid. Sihtasutuse asutamisoskus kinnitati notari juures 18. juunil ning selle moodustajateks olid Eesti Vabariik ja Haapsalu linn. *Uuele sihtasutuse pandi ülesandeks tutvustada Lääne maakonna ja Haapsalu linna kultuuri- ja looduspärandit ning Eesti side ja raudtee ajalugu.*

Riik andis sihtasutusele üle Läänemaa Muuseumi ühes Ilon Wiklandi galerii ja Iloni Imedemaa teemakeskusega, Haapsalu ajaloolise raekoja hoone, Ants Laikmaa Majamuuseumi ja Sidemuuseumi. SA Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid alustas tööd alates 1. juulist, esialgu Läänemaa Muuseumi baasil. Samal sügisel, 1. oktoobril liitusid sihtasutusega Haapsalu linnale kuulunud Piiskopilinnus ja Raudteemuuseum. Seega koondusid uue muuseumiühenduse alla juba tuntud tegijad. Ühinemise käigus osales sihtasutus koostöös Haapsalu linnaga Haapsalu Pitsikeskuse ettevalmistamisel, kus valmistati ette ruumid ja võeti üle nende haldamine.

Miks ühineti?

Üheks peamiseks ühinemise põhjuseks sai linna ja riigi vastastikune huvi ning soov muuseumi ühiselt arendada. Sihtasutus võimaldab suuremat tegevusvabadust läbi operatiivse planeerimise ja paindliku tegutsemise käibevahendite suunamisel arendustegevustesse. See tähendab suuremat ja vahetumat vastutust nõukogu ees, mis samas on parim tagasipeegeldus. Kindlasti oli ühinemisel tugevaks argumendiks Kultuuriministeeriumi sõnum aidata sihtasutust Euroopa Liidu tõukefondide toetuse saamise korral nõutavate omavahenditega.

Meie eripära?

Pea kõik sihtasutusele kuuluvad muuseumid (raekoda, piiskopilinnus, jaamahoone, Laikmaa majamuuseum) asuvad mälestistes. Nad on nii linnale kui ka kogu piirkonnale ehitistena olulised sümbolid. Samas on tegemist äärmiselt huvitava ja nõudliku kombinatsiooniga, kus omavahel on lõimitud muuseum ja muinsus. Nii tuleb sihtasutusel täita muuseumile omaseid põhitegevusi ja teisalt säästvalt arendada temale usaldatud ehituspärandit. Viimane nõuab vahendeid ning üksinda tegutsedes oleks igapähe eraldi neid ülesandeid täita. Tekkinud ühine muuseumiruum ei kammitse näitusi traditsioonilistesse hoonetesse vaid võimaldab loovamalt läheneda uute võimaluste leidmisel kogude eksponeerimisel. Nii on piiskopilinnus parim koht tutvustamiseks linnuse ehitusloo kõrval ka Haapsalu linna sünni, Saare-Lääne piiskopkonna või kogu Läänemaa keskaja lugu. Ajalooline jaamahoone võiks aga saada uueks koduks Sidemuuseumi ekspositsioonile. Uus muuseumiruum läbi kogu linnaterritooriumi loob eeldused ruumiliseks sünergiaks, mida tuleb õppida kasutama.

Kui varasemalt nähti sihtasutuse moodustamisel eeldusi senisest suuremaks koostööks, asutuse tugevamat majanduslikku võimekust, töötajatele uusi tööalaseid väljakutseid ja vahetumat kogukonna kaasamist muuseumide juhtimisse, siis täna on lisandunud tugev kogukonna tunne. Sihtasutuses nähakse kohalikus kultuurielus suuremat kaasaraäkijat. Osaleme aktiivselt piirkondlikus kultuuriturismis ja toetame läbi oma tegevuste kohalikku väikeettevõtlust, aidates ühiselt elavdada siinset majanduselu ning luua uusi töökohti. Me ei ole muust elust eraldiseisev muuseumide saareke vaid osa Haapsalu ja Läänemaa mainest ja tuleviku suundumustest. See on saanud selgeks esimeste ühiselt läbitud kuude jooksul.

NB! Meie uus meiliaadress www.salm.ee püüab siduda linna ja maakonna. Tegu on esmapilgul tähe kombinatsiooniga, mis võtab kokku Sihtasutuse ja Läänemaa Muuseumi. Teisalt tähendab mõiste „salm“ kitsast laevatatavat väina, mille äärde tekkis Haapsalu linn. Nii võib „salm“ olla samal ajal ka Haapsalu sünonüüm.

Anton Pärn

SA Haapsalu ja Läänemaa muuseumid juhataja

2013. aasta piltides

2013. aastal valiti esimest korda Läänemaa Aasta Isa, kelleks sai Kalle Orumaa Nõvalt. Pildil Kalle Orumaa, koos abikaasa Helviaga. *Foto: Maris Saar*

2013. aastal läks esimest korda käiku ka Suvebuss, uus maakonnaliin, mis sõidutas juulis reisijaid iga päev Põhja-Läänemaa randadesse ja tagasi. *Foto: Maris Saar*

Veel üks esimene...2013. aastal avati Vormsil ka esimene tankla. *Foto: Maris Saar*

Läänemaa Kogukonna pärl 2013 – Inda Mölder ja Ants Maripuu perekond Martna vallast Rõude külast.
Foto: Maris Saar

Läänemaa aasta ettevõtlustegu 2013 oli Martnas OÜ Kirs Engineering'u loodud keskkonda säästev ja mitmeotstarbeline kombain Mülkameister. *Foto: Maris Saar*

2013. aastal otsustati esimest korda hakata välja andma Läänemaa vapimärki, mis saadakse maakonnale osutatud eriliste teenete ja väljapaistvate saavutuste eest. Pildil annab maavanem Innar Mäesalu vabariigi aastapäeva vastuvõtul teenetemärki üle Endel Vooremaale. Samal aastal said vapimärgi ka Lehte Ilves, Zemfira Tammik ja Ülo Kalm. *Foto: Arvo Tarmula*

